

Fortenpark- Nieuw Wulven

Ontwerpend onderzoek

I.s.m. Van Reden Advies

Leeswijzer

Het ontwerpend onderzoek Fortenpark-Nieuw Wulven is opgebouwd uit drie delen. We starten met een 1) korte ruimtelijke verkenning, die uitmondt in 2) een gedeeld toekomstbeeld voor Fortenpark-Nieuw Wulven in 2040. Deze visie hebben we vertaald naar een schets voor de toekomst. Van daaruit hebben we in overleg met de betrokken partijen 3) een agenda opgesteld met concrete maatregelen en projecten voor nu, straks en later. De volgende stap is om de ideeën, projecten en maatregelen uit de agenda tot uitvoering te brengen. Dit document biedt daartoe houvast, maar biedt voldoende ruimte om nog te kunnen schuiven en te finetunen.

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Ruimtelijke verkenning	8
2.1 Ontwikkelperspectief als vertrekpunt	11
2.2 Aanknopingspunten voor het vervolg	13
3. Gedeelde Visie	26
3.1 Het Kromme Rijn Linie Landschapspark	28
3.2 Vier pijlers	29
3.3 Schets voor de toekomst	36
4. Gezamenlijke agenda	44
Korte termijn	47
Doorkijk naar de toekomst	72

A kingfisher with vibrant blue, orange, and white plumage is perched on a thin, light-colored branch. The bird is facing left, with its head slightly turned. The background is a dense thicket of bare, brown branches and a river with a rocky, mossy bed. The overall scene is captured in a slightly blurred, naturalistic style.

1. Inleiding

Visiekaart 2040

De visiekaart laat zien hoe het Kromme Rijn Linie Landschap er in 2040 bij kan liggen: een groen en gezond gebied waarin mensen wandelend, fietsend en varend ontsnappen aan de drukte van de stad.

De geschiedenis van het gebied is het vertrekpunt voor de ontwikkeling. Belangrijke onderdelen zoals de Kromme Rijn, de Limes, de landgoederen en de Hollandse Waterlinies blijven behouden en worden, waar mogelijk, beter zichtbaar. De bodem, (kleine) hoogteverschillen en de Kromme Rijn bepalen in de toekomst het gebruik en uiterlijk van het landschap.

De natuur is versterkt en we zien een grote diversiteit aan soorten die horen bij het landschap. Dit komt doordat we de leefgebieden van dieren en planten in een netwerk met elkaar hebben verbonden.

Landbouw blijft belangrijk in het gebied en wordt vaker gecombineerd met recreatie, natuurbeheer en korte voedselketens. Zo groeit het Kromme Rijn Linie Landschap uit tot een plek waar natuur en mens samen opbloeien, met een gezonde leefomgeving als uitgangspunt.

De lijnen en locaties op de kaart zijn een eerste idee. Samen met betrokkenen werken we deze verder uit en leggen we ze nauwkeurig vast.

Legenda

best. nieuw	Nieuwe recreatiegebieden	best. nieuw	Faunapassage (tunnel)
best. nieuw	Fietsverbindingen	best. nieuw	Faunapassage (brug)
best. nieuw	Recreatieve verbindingen met een groene en ecologische inrichting	best. nieuw	Waterloop met natuurvriendelijke oevers
best. nieuw	Wandelverbindingen	best. nieuw	Levendige boerensteden
best. nieuw	Bestaande grote infra-kunstwerken	best. nieuw	Ruimte voor groeiende wateropgaven
best. nieuw	Nieuwe grote infra-kunstwerken	best. nieuw	Kanoroute (te onderzoeken)
best. nieuw	Buitenpoorten	best. nieuw	Herstel Tankgracht
best. nieuw	Landschapsbelevingspunt (indicatief)	best. nieuw	(Mogelijke) Verstedelijkingslocatie
best. nieuw	Waterlinie-/Limes-/landgoederenroute	best. nieuw	Zonnewijk
best. nieuw	Recreatieve attractie	best. nieuw	Landgoed
best. nieuw	Zoekopgave nieuwe sportvelden	best. nieuw	Fort
best. nieuw	Bestaand sportterrein/golfbaan	best. nieuw	Acces
best. nieuw	Groene contourgebieden	best. nieuw	Agrarisch productielandschap
best. nieuw	Nieuw groengebied	best. nieuw	Stimuleren korte ketens
best. nieuw	Nieuwe natuurkernen (indicatief)	best. nieuw	Stimuleren verbrede landbouw
best. nieuw	Ecologische verbindingen	best. nieuw	Stimuleren natuurinclusieve landbouw
best. nieuw	Leefgebied Ree	best. nieuw	Zoekgebied zonnevelden
best. nieuw	Leefgebied Kamsalamander	best. nieuw	Gemeentegrens
best. nieuw	Leefgebied Otter	best. nieuw	Wens gemeente Houten gebiedsontwikkeling inclusief wonen Houten Oost
best. nieuw	Leefgebied Patrij	best. nieuw	Wens gemeente Bunnik gebiedsontwikkeling inclusief mogelijk toekomstige werklocatie
best. nieuw	Nieuwe houtwallen/ boschages		
best. nieuw	Groene-blauwe dooradering landbouwgebied		

Amelisweerd, Vechten, Nieuw Wulven | verworven verleden

Laagraven | centraal landschapspark

Flanken Heuvelrug | formierrijke landgoederen

Vlooiwijerpolder | prachtig productielandschap

Visiekaart Ontwikkelperspectief 2040, Toekomst voor het Kromme Rijn Linie Landschap (Provincie Utrecht, 2025)

Aanleiding

Tussen Utrecht, Houten en Zeist ligt een aantrekkelijk uitloopgebied met veel kwaliteiten: het Kromme Rijn Linie Landschap. Het is bovendien de plek waar twee werelderfgoederen elkaar kruisen: de Hollandse Waterlinies en de Neder-Germaanse Limes. Een uniek gegeven dat ook schatplichtig maakt. Maar het gebied is versnipperd door (snel)wegen en spoorlijnen, die voor flinke barrières zorgen. Hierdoor kunnen bewoners en bezoekers zich niet goed door het gebied verplaatsen. Dat maakt het op sommige plekken heel druk, terwijl andere delen van gebied nauwelijks worden benut. Met de grote verstedelijkingsambities in en nabij het gebied, zoals Lunetten-Koningsweg, station Bunnik en Kersenweide, neemt de druk op het gebied toe. Steeds meer mensen hebben behoefte aan een goed toegankelijk en aantrekkelijk groen uitloopgebied. Daarnaast zijn er grote uitdagingen op het gebied van biodiversiteit, landbouw en waterbeheer. De urgentie is groot.

Het Kromme Rijn Linie Landschap is niet voor niks een van de voorbeeldgebieden uit het samenwerkingsprogramma Groen Groeit Mee, waarbij de landschappelijke opgave onlosmakelijk wordt verbonden met de regionale stedelijke opgave in het gebied. Het doel is tweeledig: een gezond, recreatief toegankelijk en kwalitatief hoogwaardig landschap én een duurzame toekomst voor het landelijk gebied. (Voor meer informatie: <https://www.groengroeitmee.nl/voorbeeldgebied-kromme-rijn-linie-landschap>)

Eind 2023 werd een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen provincie, HDSR en gemeenten Bunnik, Houten, Nieuwegein, Utrecht en Zeist. En in het voorjaar van 2025 werd het Ontwikkelperspectief 2040, toekomst voor het Kromme Rijn Linie Landschap vastgesteld. In dit perspectief wordt een koers uitgezet voor de komende 15 jaar. Het schetst een waardevolle, groene en gezonde toekomst voor mens, plant en dier. Inmiddels is gestart met de uitwerking van de verschillende deelgebieden uit dit plan: Laagraven, Vlowijkerpolder, Flanken van de Heuvelrug (bij Zeist) en Fortenpark-Nieuw Wulven.

In dit document nemen we u mee in de uitwerking van het Fortenpark-Nieuw Wulven. Dit rapport vormt het achtergronddocument voor de samenvattende brochure 'Fortenpark-Nieuw Wulven, een gedeelde visie en agenda'.

Ontwikkelperspectief als vertrekpunt

Het Ontwikkelperspectief Kromme Rijn Linie Landschap vormt het vertrekpunt voor het ontwerpend onderzoek Fortenpark-Nieuw Wulven. In het perspectief wordt ingezet op het verweven van Amelisweerd, Vechten en Nieuw Wulven als toeristische trekpleister. Dat vraagt om betere verbindingen en overgangen tussen stad en landschap, het beter beleefbaar maken van dit bijzondere erfgoed, en het toevoegen van nieuwe routes en verblijfsplekken. Op de Visiekaart 2040 is hiertoe een eerste aanzet gedaan.

Discussie aan tafel in de tweede brede ontwerpessie, 18 november 2025

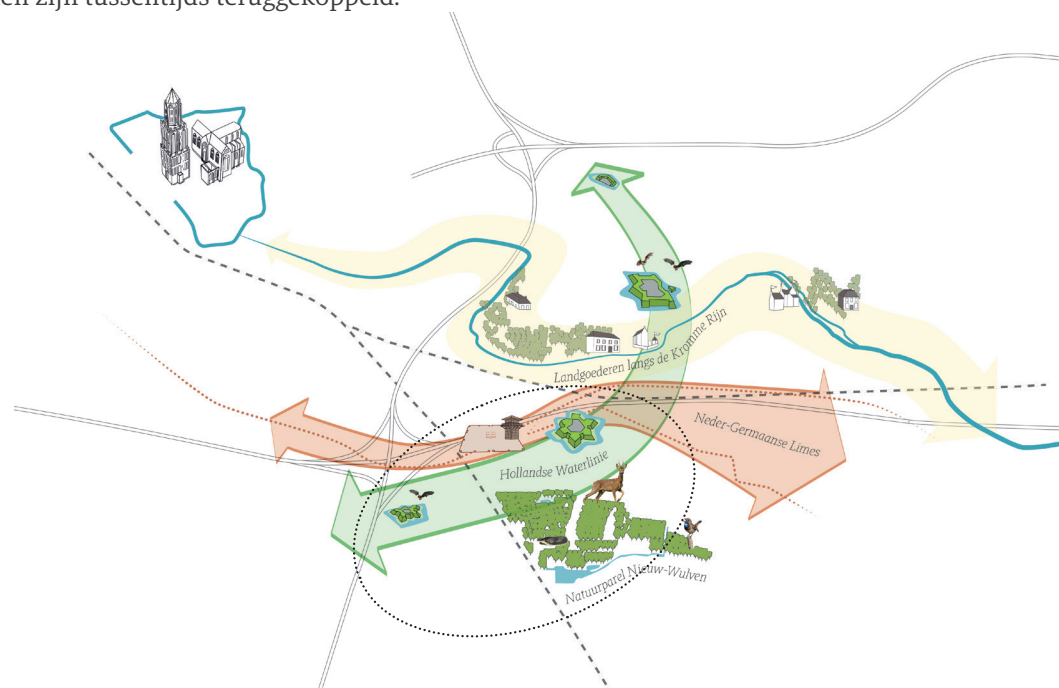
Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Om de stap te kunnen maken van Ontwikkelperspectief naar concrete maatregelen voor de komende vijf jaar is - samen met betrokken stakeholders - allereerst een toekomstbeeld geschetst voor het Fortenpark-Nieuw Wulven, als onderdeel van het grotere Kromme Rijn Linie Landschap. In deze visie zijn de kwaliteiten, kansen en randvoorwaarden voor ontwikkeling van het gebied benoemd. Op basis hiervan zijn vervolgens uitwerkingen gemaakt voor de korte en lange termijn.

We zijn ons bewust dat we voor het slagen van deze plannen en ideeën voor een groot deel afhankelijk zijn van de bereidheid van grondeigenaren en gebiedspartners om mee te willen werken. De korte termijn projecten richten zich daarom voornamelijk op gebieden en plekken waar overheden eigenaar zijn. Uiteindelijk is een gezamenlijke verantwoordelijkheid randvoorwaardelijk voor het succes van Fortenpark-Nieuw Wulven.

Proces

Deze uitwerking is tot stand gekomen in samenwerking met Provincie Utrecht, Gemeente Utrecht, Gemeente Houten, Gemeente Bunnik, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) en Staatsbosbeheer (SBB). Daarnaast hebben ook andere stakeholders, zoals recreatieve ondernemers, input kunnen leveren op de verkenning, de visie en de agenda; in een-op-een gesprekken, verschillende veldbezoeken en twee brede ontwerpsessies. De opbrengsten en resultaten zijn tussentijds teruggekoppeld.

De landschappelijke dragers van het Kromme Rijn Linie Landschap en bijzondere ligging van Fortenpark-Nieuw Wulven

A landscape photograph showing a field of tall, green grass with some purple wildflowers in the foreground. In the background, there is a dense forest of green trees under a cloudy sky. The text '2. Ruimtelijke verkenning' is overlaid in white on the lower part of the image.

2. Ruimtelijke verkenning

Plangebied Fortenpark-Nieuw Wulven

2.1 Aanknopingspunten voor het vervolg

In het Ontwikkelperspectief Kromme Rijn Linie Landschap is een zestal doelen en opgaven geformuleerd, op basis van een uitgebreide inventarisatie. Voor dit onderzoek zijn ze aangevuld met de input van betrokken gebiedspartners en diverse veldbezoeken. In de bijlagen Fortenpark-Nieuw Wulven zijn bijbehorende analysekaarten te vinden. Op basis van deze verkenning hebben we een aantal aanknopingspunten gedefinieerd - kwaliteiten en uitdagingen - voor het vervolg.

Verbeteren toegankelijkheid en verbindingen

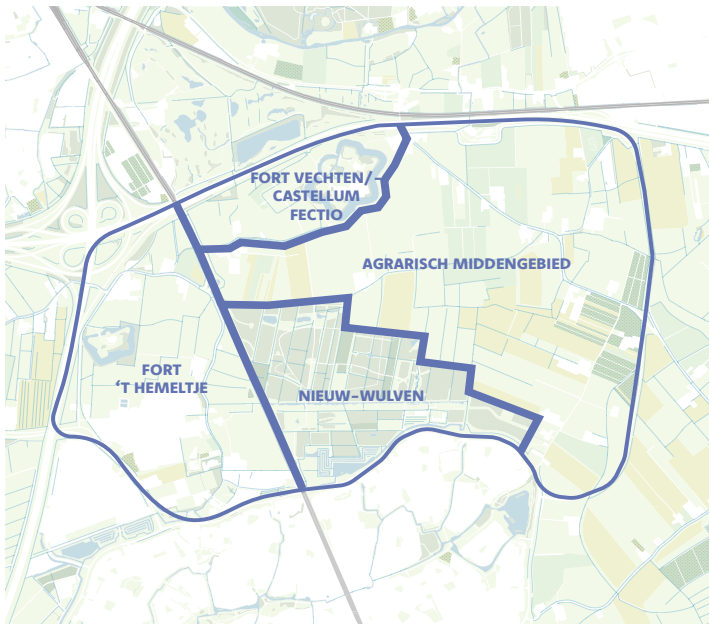
Fortenpark-Nieuw Wulven ligt ingeklemd tussen de A12, de A27, de Rondweg van Houten en de Limesbaan. En wordt doorsneden door de spoorlijn Utrecht-Houten. Ze vormen grote barrières, waardoor de toegankelijkheid en doorwaadbaarheid van het plangebied beperkt is. Daarbij vormen de 'oversteken' niet altijd veilige en/of aantrekkelijke routes, zowel recreatief als ecologisch, zoals het tunneltje onder de A12 in het verlengde van de Achterdijk. Een betere toegankelijkheid voor fietsers en wandelaars en sterkere verbindingen met het stedelijk gebied en de aangrenzende deelgebieden, zoals Laagraven en de landgoederen Amelisweerd en Rhijnauwen, zijn essentieel voor het realiseren van het Fortenpark-Nieuw Wulven als aantrekkelijk groen uitloopgebied.

Doelen en opgaven in het gebied, opgesteld in het kader van Groen Groeit Mee (Provincie Utrecht, 2025)

	Beleefbaar landschap Het landschap is levend en beleefbaar, en draagt bij aan herkenbaar erfgoed en cultuur.
	Toegankelijk groen Iedere inwoner heeft toegang tot landschappen met een kwaliteit die aansluit bij recreatieve wensen en behoeften.
	Veerkrachtige natuur De natuur heeft een rijke biodiversiteit en is veerkrachtig.
	Duurzame landbouw De agrarische sector is rendabel en werkt volgens de principes van kringlooplandbouw en natuurinclusief.
	Zichtbaar water Een robuust en zichtbaar watersysteem als drager van gezond stedelijk leven, natuur en landbouw.
	Stedelijke opgaven De groei van de bevolking en economie vraagt ook ruimte in het gebied. We doen dit waar dat kan binnenstedelijk, maar dat kan niet altijd. Deze ruimtevrage is zowel direct via woningbouw en indirect via de bijbehorende opgaven rond energie, groen, sport, mobiliteit waarvoor in het stedelijk gebied niet voldoende plaats is.

Benut de potentie, versterk de samenhang

Fortenpark-Nieuw Wulven is een bijzonder gebied met een sterke vierdeling: het Fortenpark met Castellum Fectio en Fort bij Vechten (kruispunt van Werelderfgoederen), het agrarisch middengebied, Nieuw Wulven en Fort 't Hemeltje met omgeving. De verschillende delen hebben geheel eigen kwaliteiten, als ook hun eigen uitdagingen. De onderlinge samenhang ontbreekt echter. Hierdoor komen kwaliteiten niet goed uit de verf.

Vierdeling plangebied

Rondweg Houten, Nieuw Wulven en het agrarisch middengebied (foto: de Bunschoter)

Fort bij Vechten aan

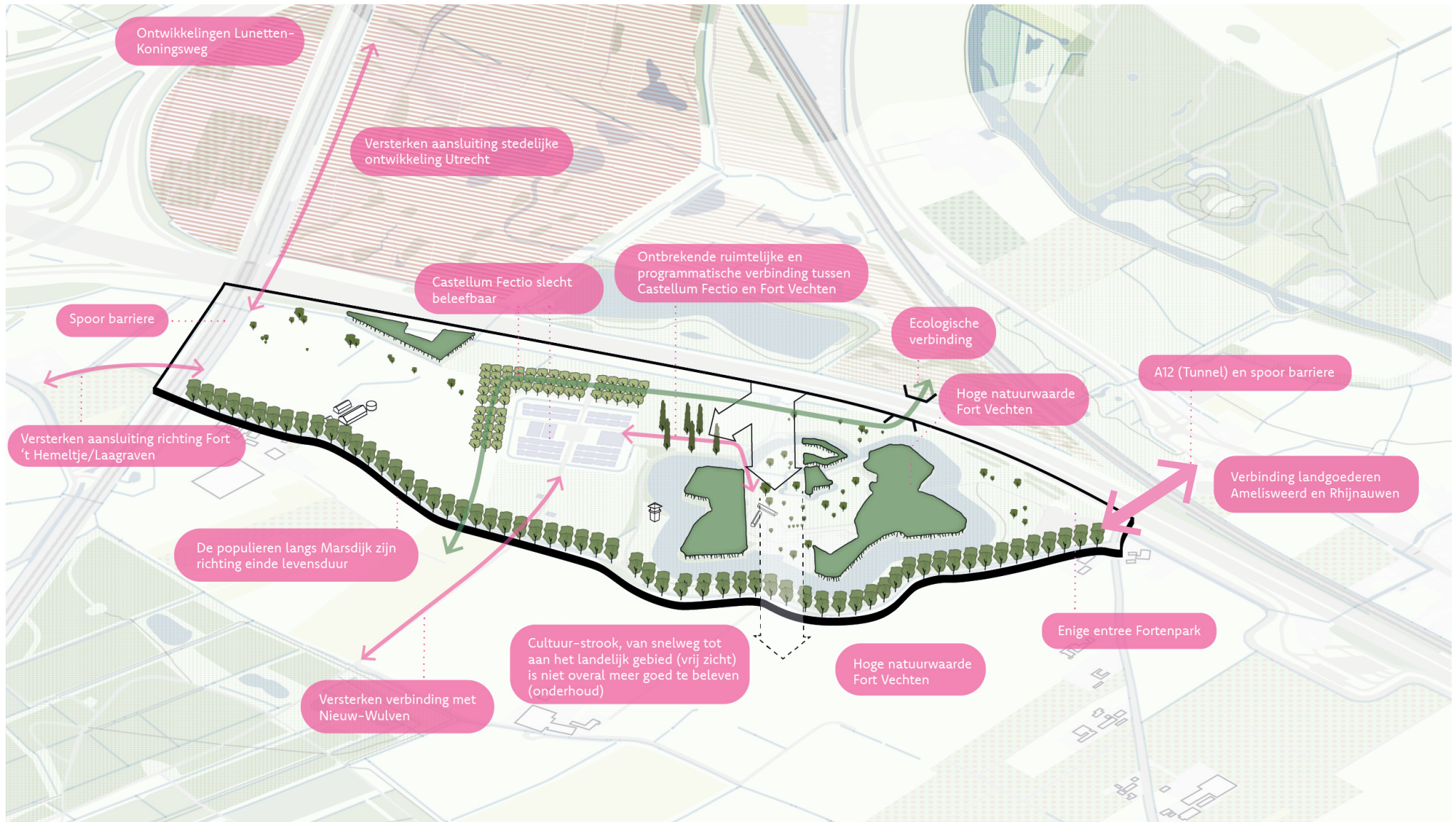
de A12, zicht op Bunnik (foto: Siebe Swart)

Fort 't Hemeltje met op achtergrond de kassen van Jongerius en de A27 (foto: deskfinder.nl)

Fort bij Vechten en Castellum Fectio - kwaliteiten en uitdagingen

Kwaliteiten en uitdagingen op kaart

Castellum Fectio en Fort bij Vechten markeren het kruispunt van twee bijzondere verdedigingslinies die in dit gebied samenkomen: de Neder-Germaanse Limes en de Hollandse Waterlinies, beide UNESCO Werelderfgoed.

Castellum Fectio is één van de oudste Romeinse forten van Nederland en maakte deel uit van de grens van het Romeinse Rijk, de Limes. Het fort, gebouwd rond het begin van de jaartelling, speelde een belangrijke rol in de verdediging en de controle over de Rijn die een belangrijke handels- en transportroute was. Begin deze eeuw werden de contouren van het fort weer zichtbaar gemaakt en kan er overheen worden gewandeld.

Contouren van het Romeinse fort zijn zichtbaar gemaakt

Fort bij Vechten werd eind 19e eeuw gebouwd als onderdeel van de tweede fortenkring rondom Utrecht, onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Hoewel het fort meerdere keren werd gemobiliseerd, is het nooit betrokken geweest bij gevechten. In 1996 droeg Defensie het fort over aan Staatsbosbeheer, waarna het uitgroeide tot een bijzondere plek waar erfgoed, natuur en cultuur samenkomen. In 2015 werd het Waterliniemuseum geopend, waar sinds kort exposities over beide erfgoederen te vinden zijn en tegenwoordig ook een ArcheoHotspot. In de receptie is een onbemand VVV informatiepunt gevestigd. Met enige regelmaat zijn er evenementen op het fort.

Het Fortenpark is een unieke plek, vol cultuur, historie en natuur. Tegelijkertijd is de beleefbaarheid van dit bijzondere gebied nog beperkt. De beide forten liggen met de rug naar elkaar toe en zijn nauwelijks met elkaar verbonden. Bovendien maken achterstallig beheer en verrommeling het park niet aantrekkelijker. Er ligt een grote opgave - zowel vanuit Groen Groeit Mee als UNESCO - om deze unieke plek voor de toekomst te behouden en te versterken, zowel ruimtelijk als programmatisch. Want onbekend maakt onbemind. Met de ontwikkeling van het Fortenpark kan een alternatief worden geboden voor het drukbezochte Amelisweerd en Rhijnauwen en kan er een betere spreiding van bezoekers plaatsvinden. Dit geldt zowel voor bezoekers uit binnen- en buitenland als (toekomstige) bewoners in en rondom het gebied. Dat vraagt om aantrekkelijke routes, goede verbindingen en heldere entrees.

Entree Fort bij Vechten

Schaalvergelijking

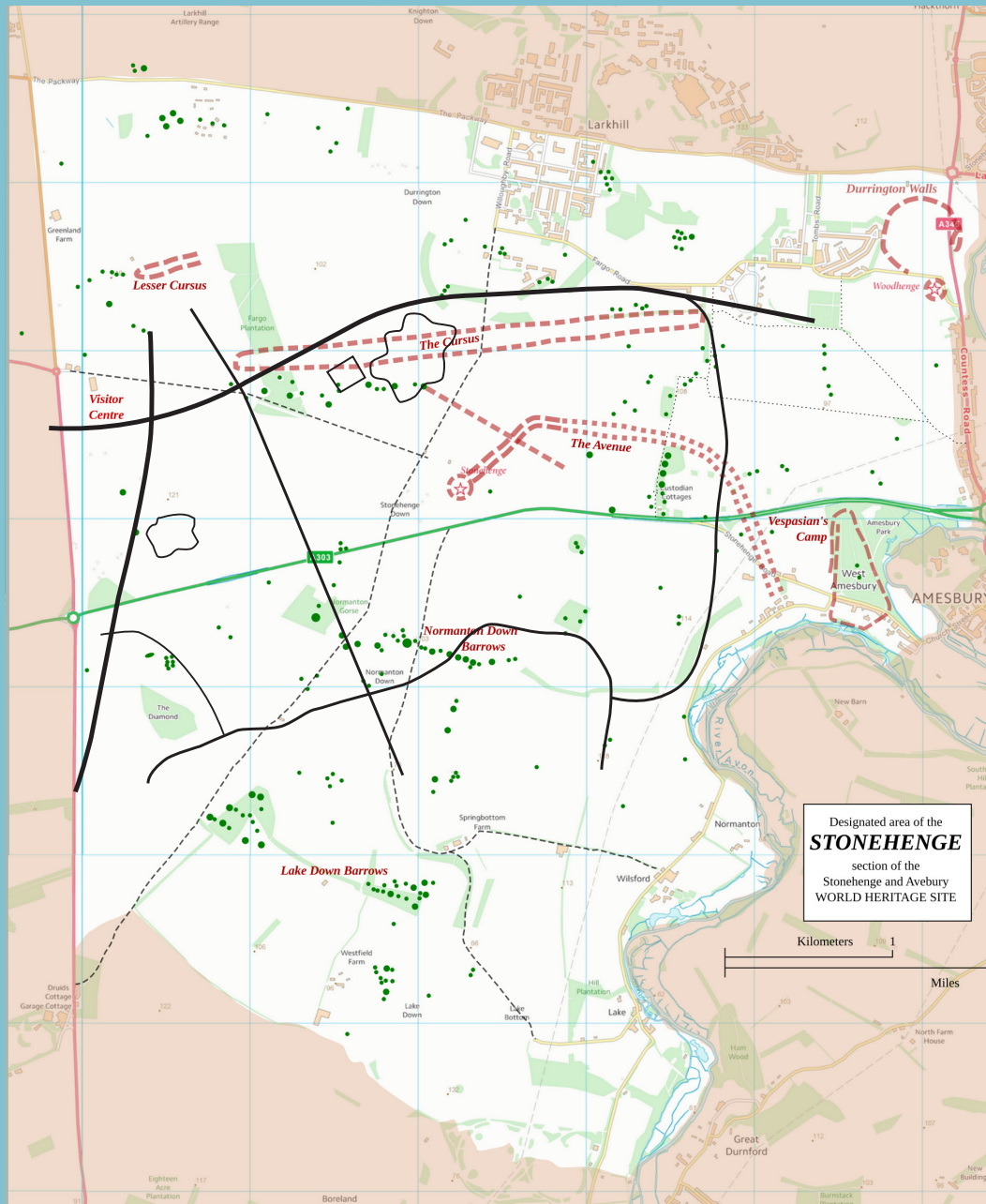
Om meer grip te krijgen op de opgave om het Fortenpark te versterken hebben we een vergelijking gemaakt met twee inspirerende, maar uiterst verschillende voorbeelden: het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem en Stonehenge in Zuid-Engeland..

- Nederlands Openluchtmuseum -

De omvang van het Fortenpark (Castellum Fectio en Fort bij Vechten) is vergelijkbaar met die van het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem. Het museum bestaat uit een aantrekkelijk wandelpark, maar biedt daarin ook een groot afwisselend programma. Om een beeld te krijgen; het park kent twee zakelijke (vergader)locaties, één cafe, vijf restaurants en twee winkeltjes. Het bijbehorende parkeerterrein is ruim vijf maal zo groot als het huidige parkeerterrein van Fort bij Vechten.

contour Fortenpark

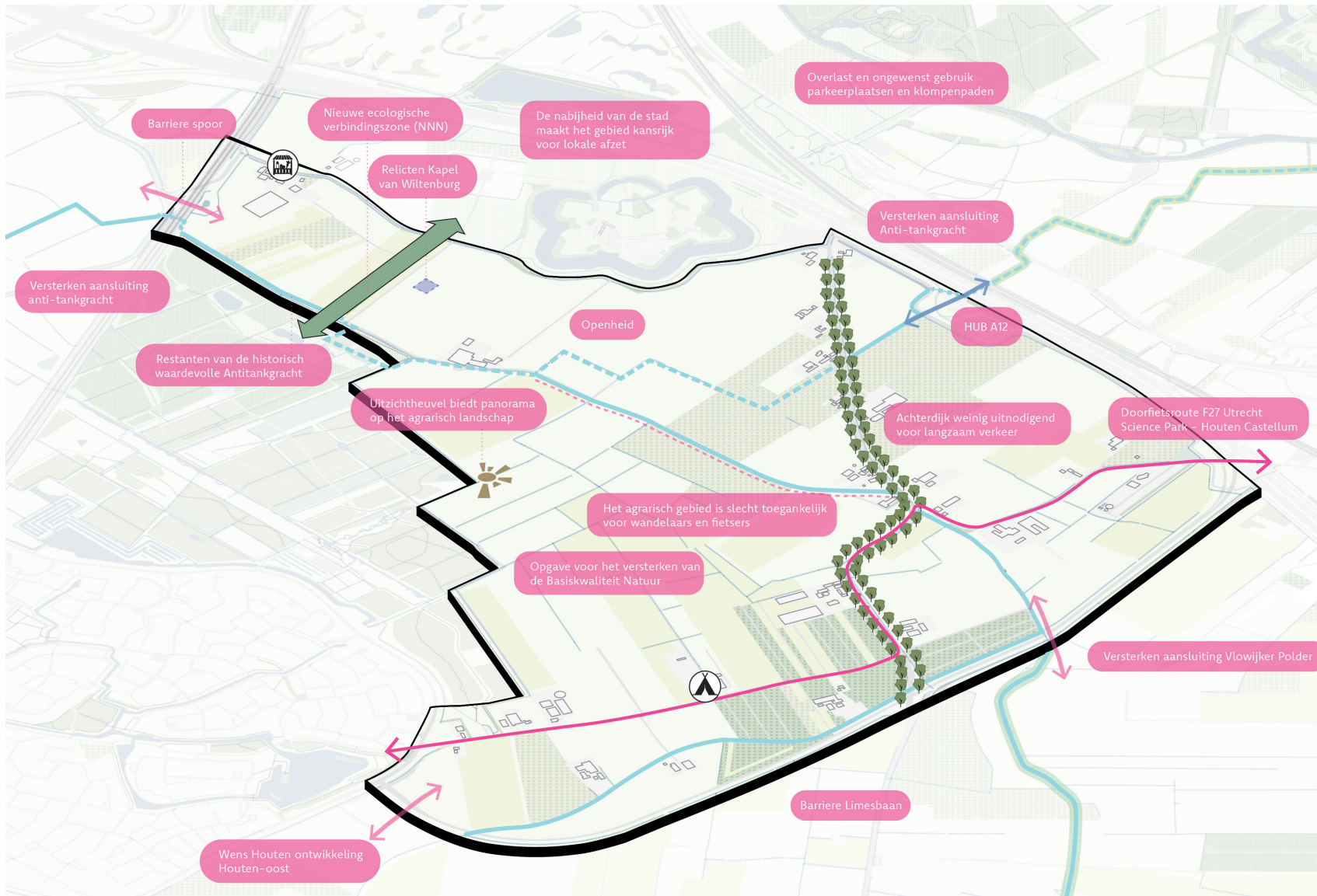
— contour plangebied Fortenpark - Nieuw Wulven

- Stonehenge -

De huidige opzet van het Fortenpark met alle relictten in de omgeving, doet qua omvang veel eerder denken aan Stonehenge in Zuid-Engeland, sinds 1986 Werelderfgoed. Ook dit gebied bestaat uit verschillende historische en archeologische vondsten, landschapsrelictten en natuurlijk met Stonehenge als bekende toeristische trekpleister. Bezoekers verzamelen bij het visitors centre, op zo'n 2km afstand van Stonehenge, om vanuit daar (onder begeleiding) het gebied te verkennen. Op de website van English Heritage wordt uitgebreid aangegeven wat er te zien en te doen is in en rondom het gebied, ook kan hier alvast een kaartje worden gekocht voor een bezoek aan het unieke erfgoed.

Hoewel de omvang van het Engelse erfgoed vele malen groter is, wordt ook dit gebied doorsneden door een snelweg. De A303 vormt een belangrijke verbinding tussen Londen en de zuidelijke regio's en is berucht om zijn files. Tegelijkertijd biedt de weg een uniek zicht op Stonehenge. Plannen voor het verleggen, verbieden en ondertunnellen van de weg zijn na veel discussies (voorlopig) weer van de baan.

Het agrarisch middengebied - kwaliteiten en uitdagingen

Kwaliteiten en uitdagingen op kaart

Tussen het Fortenpark en Nieuw Wulven ligt een relatief open, maar nog weinig toegankelijk agrarisch gebied. Die openheid hangt samen met het vrijhouden van het schootsveld rondom het Fort bij Vechten, de zogenaamde Verboden Kringen. Akkers, weilanden en boomgaarden bepalen het beeld. Omdat het gebied niet volledig geïndeeld kon worden werd in 1939 een anti-tankgracht gegraven, van De Bilt tot aan Fort bij 't Hemeltje. Restanten van deze kilometerslange gracht zijn nog terug vinden in het veld.

Langs de randen van dit middengebied liggen diverse percelen met Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB). En onlangs werd langs het Fectiopad tussen Marsdijk en Nieuw

Wulven een ecologische verbindingszone aangelegd, in het kader van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Deze relatief smalle strook verbindt Amelisweerd en Rhijnaauwen via het Fortenpark met Nieuw Wulven.

Door de nabijheid van de stad leent het middengebied zich uitstekend voor lokale afzet van de agrarische bedrijven. Zo zijn er al verschillende boerderijwinkels en nevenactiviteiten. Ook dit maakt het gebied aantrekkelijk voor bezoekers en (toekomstige) omwonenden. Die verbreding biedt tevens kansen om het gebied te verduurzamen en daarmee de Basiskwaliteit Natuur te versterken, bijvoorbeeld door het realiseren van de nog ontbrekende groenblauwe dooradering in combinatie met nieuwe klompenpaden.

Klompenpad op het terrein van boerderij Nieuw Slagmaat

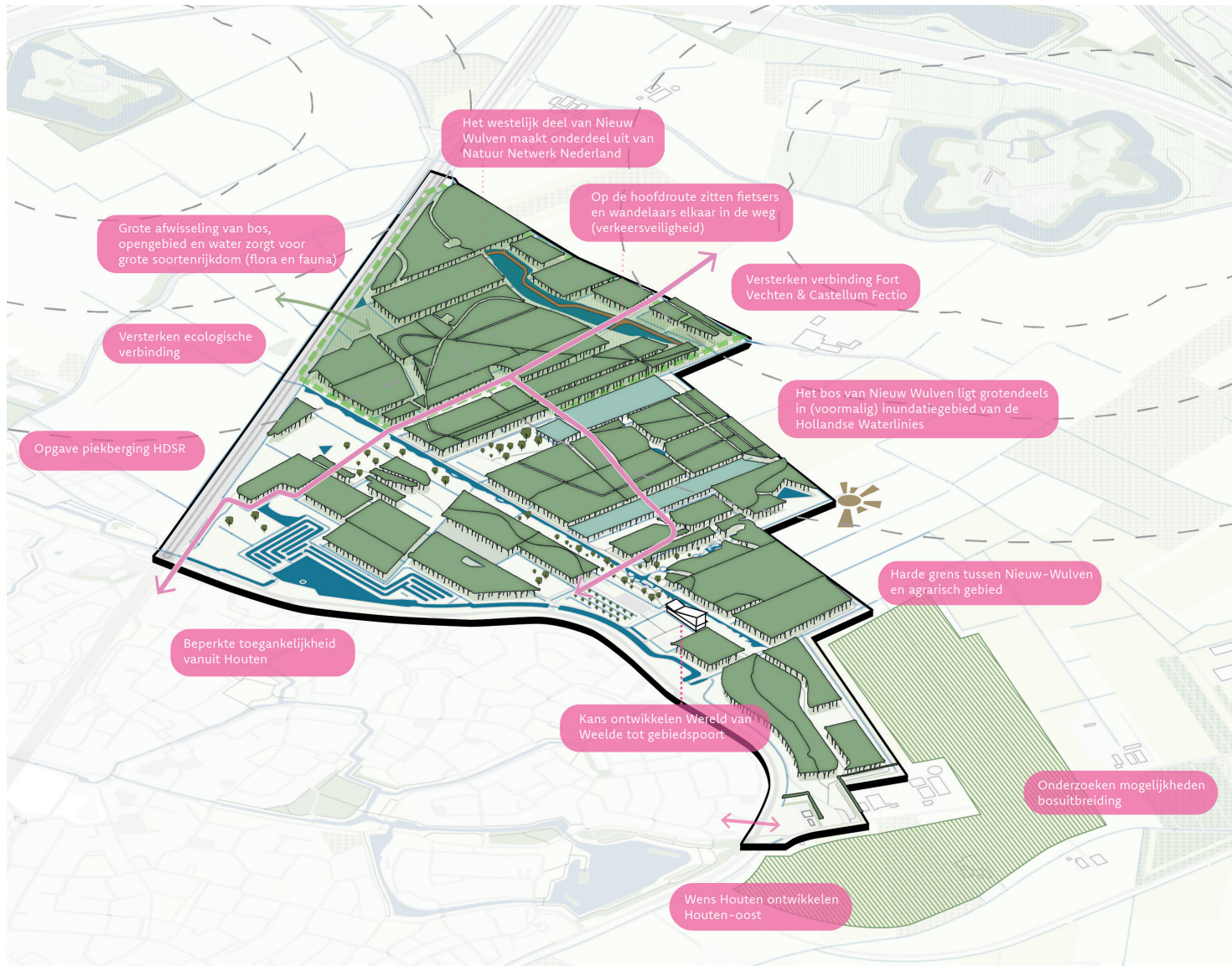
'Kleppenkast', boerderijwinkel De Vliert

De ecologische verbinding langs het Fectiopad

Nieuw Wulven - kwaliteiten en uitdagingen

Kwaliteiten en uitdagingen op kaart

In het zuiden van het plangebied ligt het recreatieve polderbos Nieuw Wulven, dat rond de eeuwwisseling werd aangelegd. Het is in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer. Er wordt veel gefietst, gewandeld en gespeeld. Hier en daar leidt dat tot knelpunten doordat fietsers en wandelaars elkaar in de weg zitten. De afwisseling van bos, open gebieden en water zorgt voor een grote soortenrijkdom aan flora en fauna. Het westelijk deel van het bos is onderdeel van Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Nieuw Wulven ligt in het voormalig inundatiegebied van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, maar kent ook vele verwijzingen naar de Romeinse periode. Die gelaagdheid biedt aanknopingspunten voor het ontwikkelen van verschillende

nieuwe of aanvullende routes en plekken. Afgelopen jaar opende natuurplek en horecagelegenheid Wereld van Weelde haar deuren. Het vormt een aantrekkelijk startpunt voor een bezoek aan het Fortenpark-Nieuw Wulven.

Er is een wens voor uitbreiding van het bos met 15 ha (waarvoor Rijksbudget beschikbaar is gesteld). Dit biedt kansen om de recreatieve functie van het gebied te versterken, bijvoorbeeld door de aanleg van nieuwe paden en kleinschalige voorzieningen als een trimparcours. Daarnaast ziet het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) er kansen voor heel incidentele en kortdurende (enkele dagen) piekwaterberging, wanneer er een maalstop is op het Amsterdam-Rijnkanaal.

De druk gebruikte noord-zuid route door Nieuw-Wulven is erg krap en levert frictie op tussen fietsers en wandelaars

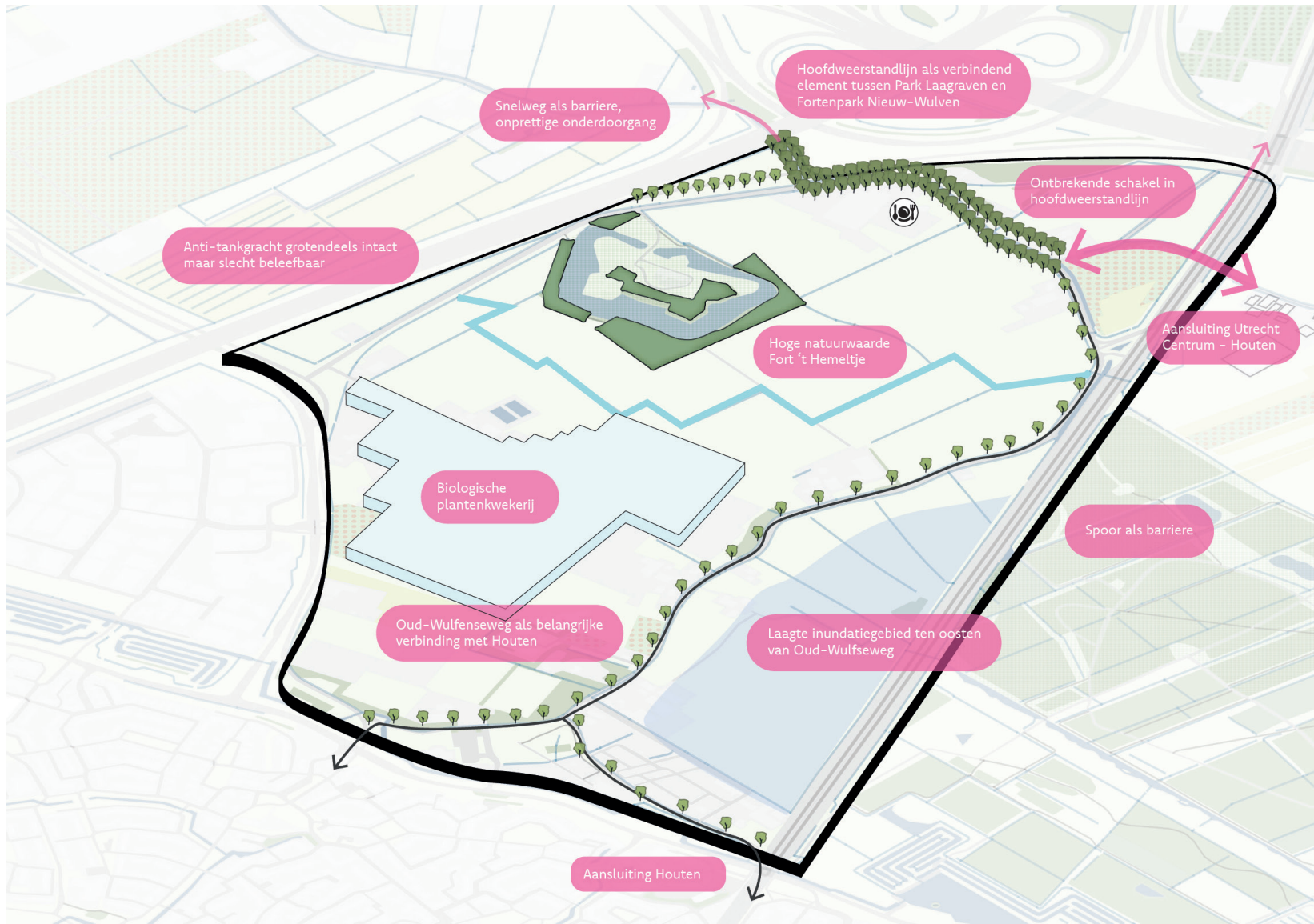
Horecagelegenheid Wereld van Weelde

Avonturenroute Nieuw-Wulven

Fort 't Hemeltje - kwaliteiten en uitdagingen

Kwaliteiten en uitdagingen op kaart

Het gebied rondom Fort 't Hemeltje verschilt niet zoveel van het agrarisch middengebied (zie pag. 20-21). Ook dit gebied, ingeklemd door spoor en snelweg, heeft een hoofdzakelijk agrarische functie. Het grote kassencomplex aan de zuidzijde van het gebied is een opvallend element, maar biedt als onderdeel van het nog te ontwikkelen concept De Houtense Boerderij* wellicht ook kansen voor nieuwe activiteiten voor bezoekers en (toekomstig) bewoners. Langs de oostzijde van het gebied, over de Oude Wulvse- en Mereveldseweg, ligt een van de te ontwikkelen doorfietsroutes tussen Utrecht Centrum en Houten. De overige wegen in het gebied zijn weinig aantrekkelijk voor langzaam verkeer.

Fort 't Hemeltje, deels in gebruik als kantoorruimte

Fort 't Hemeltje is een bijzondere plek. Het laatst gebouwde fort van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het huisvest, naast enkele duurzame bedrijven, vooral (broed)vogels en vleermuizen. Het fort wordt regelmatig opengesteld voor publiek en er ligt een aantrekkelijke wandelroute. Dit is echter ook de enige wandelroute in het gebied. In tegenstelling tot het aangrenzende agrarisch middengebied is de anti-tankgracht hier nog wel intact. Tegelijkertijd is het weinig beleefbaar.

**<https://jongeriusplant.com/blog/hoe-wim-beelens-boerderij-antwoord-geeft-op-de-woningnood-en-meer-grote-problemen/>*

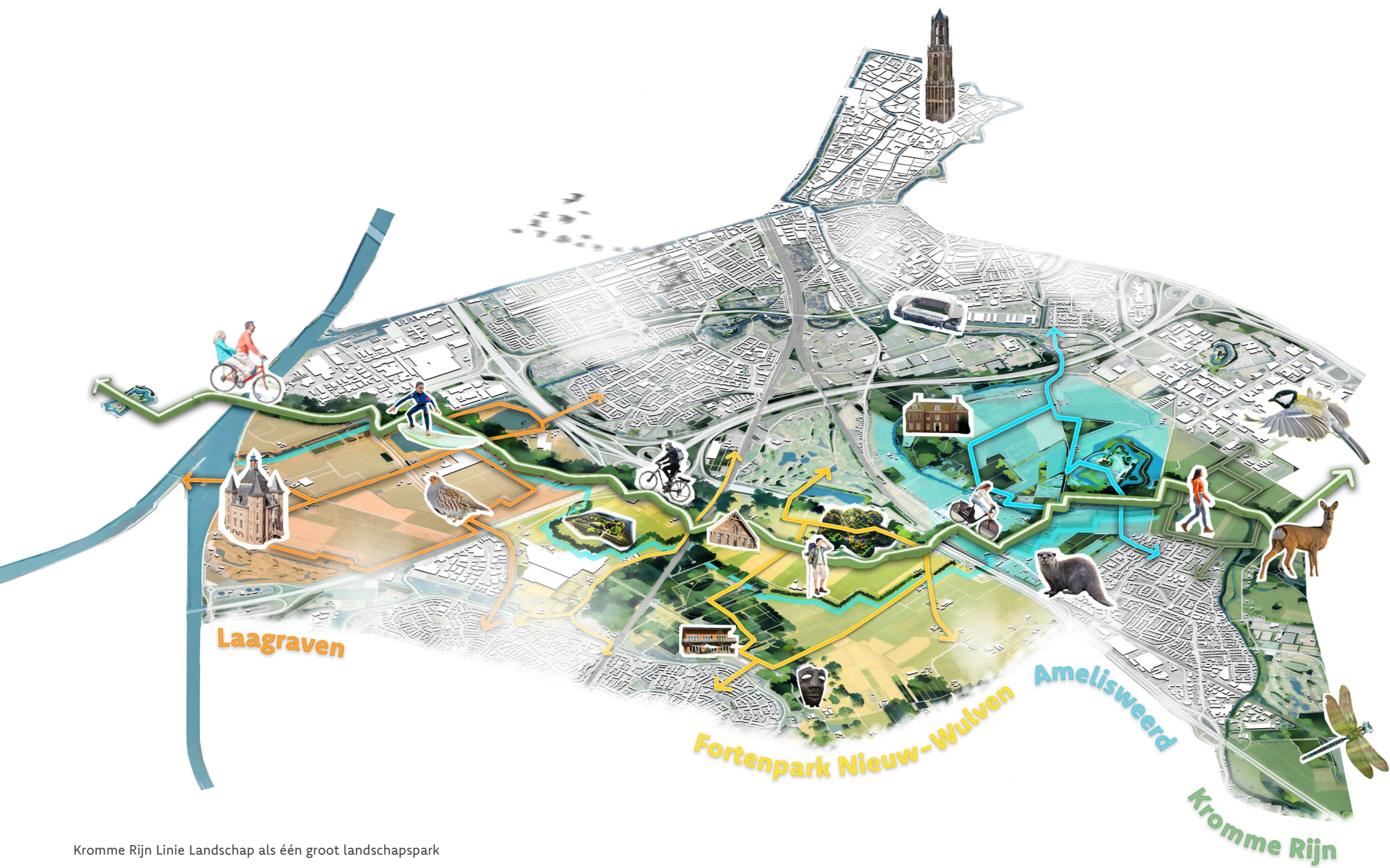

Het kassencomplex ten zuiden van het fort

A landscape photograph showing a wide, grassy field in the foreground. In the middle ground, a small, dark-colored dog is standing on the grass. Behind the field, there is a dense line of tall, green trees and bushes. The sky is visible at the top, appearing overcast. The text "3. Gedeelde visie" is overlaid in white on the lower left portion of the image.

3. Gedeelde visie

Kromme Rijn Linie Landschap als één groot landschapspark

3.1 Het Kromme Rijn Linie Landschapspark

In dit document werken we hoofdlijnen van het Ontwikkelperspectief nader uit voor het Fortenpark-Nieuw Wulven. We maken ambities concreet voor de korte en lange termijn. Toch is juist het overkoepelende verhaal van groot belang om het Fortenpark-Nieuw Wulven te kunnen ontwikkelen tot aantrekkelijk groen uitloopgebied. Het duidt het belang van het gehele groengebied tussen Utrecht, Houten en Zeist en daarmee ook het belang van de verbindingen onderling en die tussen stad en land. Het vergroot de kansen om (gezamenlijk) barrières te slechten en de verschillende gebruikers meer te spreiden. Dit vraagt om de ontwikkelingen in de verschillende deelgebieden veel meer in samenhang te bezien en wellicht ook te zoeken naar een verbindend thema.

We zien kansen om het Kromme Rijn Linie Landschap te ontwikkelen tot één groot landschapspark. Hiermee zetten we een plus op het Ontwikkelperspectief. Een park opgebouwd uit verschillende deelgebieden, waaronder het Fortenpark-Nieuw Wulven, met een geheel eigen programma en dynamiek. De deelgebieden zijn onderling verbonden door een zoveel mogelijk aaneengesloten fiets- en/of wandelpaden. Hiervoor liggen prachtige aanknopingspunten, zoals de hoofdweerstandslinje of de anti-tankgracht. Het park heeft duidelijke entrees, zogenaamde gebiedspoorten, en een herkenbaar parkmeubilair. Water speelt in alle deelgebieden een grote rol en zou het verbindende thema kunnen zijn.

Vier pijlers

Het Fortenpark-Nieuw Wulven is een van de deelgebieden in het Kromme Rijn Linie Landschapspark. We ontwikkelen het gebied de komende jaren tot een gezond, recreatief toegankelijk en kwalitatief hoogwaardig landschap met ruimte voor duurzame landbouw. Een plek voor bezoekers uit binnen- en buitenland om zich te verwonderen, voor omwonenden om er los te komen van de drukte van alledag, en als aantrekkelijk leefgebied voor planten en dieren. Dat doen we door bestaande kwaliteiten te **koesteren**, door routes en structuren te **versterken**, door het gebied te **activeren** en bewoners, ondernemers en gebruikers te **enthousiasmeren** om te investeren in het gebied. Het zijn de vier pijlers van onze visie.

Koesteren

Versterken

Activeren

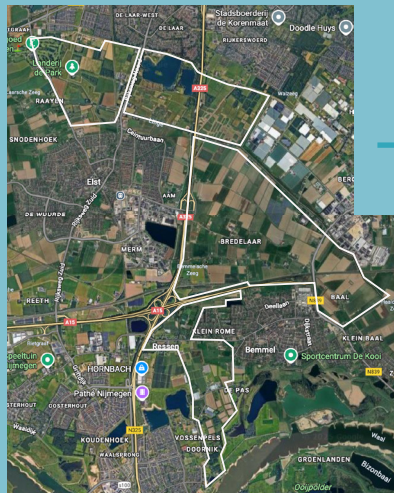
Enthousiasmeren

Inspirerend voorbeeld

Het Kromme Rijn Linie Landschapspark is qua omvang en (ruimtelijke) opzet vergelijkbaar met het Park Lingezegen tussen Arnhem en Nijmegen.

- Park Lingezegen -

Dit 1600ha grootte landbouwgebied tussen Arnhem en Nijmegen is in afgelopen 30 jaar getransformeerd tot een aantrekkelijk en zeer gevarieerd uitloopgebied. Gezamenlijke overheden zetten hier de lijnen uit, de zogenaamde basisuitrusting, door te investeren in bijvoorbeeld goede fietsverbindingen en ecologische verbindingszones. Maar het park groeit juist van onderop, waardoor het inmiddels een groot succes is. Door de bestaande samenwerkingen in het Kromme Rijn Linie Landschap en de verschillende initiatieven in het gebied, zien we ook hier grote kansen voor het ontwikkelen van een succesvol landschapspark.

Vier deelgebieden Park Lingezegen

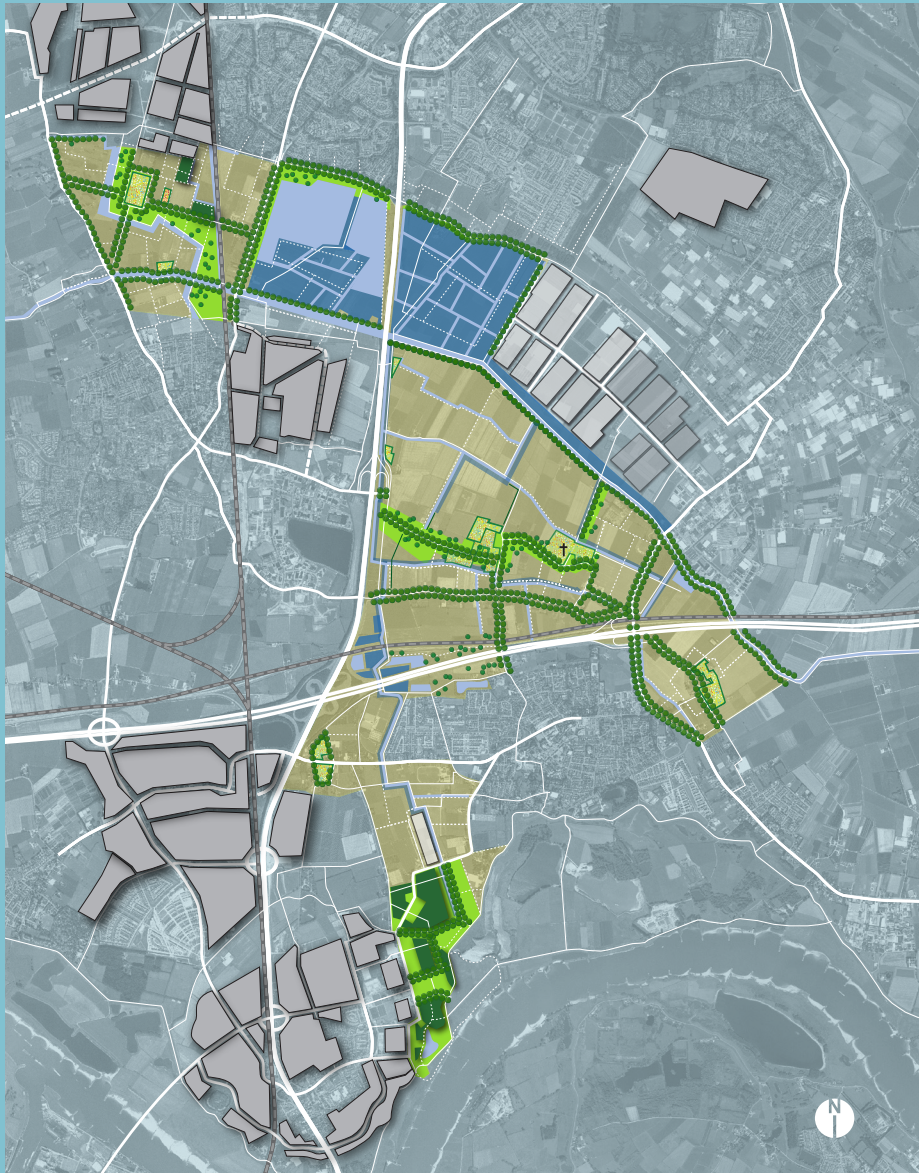

Park Lingezegen geprojecteerd op KRLL

Vier deelgebieden ge-reshuffeld over KRLL

Visie op het groter geheel - de basisuitrusting

Beleefbaar maken van historie

Verbijzondering van plekken

Eenheid in verscheidenheid

Koesteren

We beschermen, benutten en verduurzamen de bestaande kwaliteiten van het gebied. Denk aan de grote natuurwaarde en het vele erfgoed. De historische gelaagdheid van het Fortenpark-Nieuw Wulven biedt aanleiding voor nieuwe routes en bijzondere (verblijfs)plekken. Het agrarische landschap is niet alleen van belang voor de uitstraling en identiteit van het gebied, maar ook een belangrijke economische drager. Er liggen kansen om de kwaliteiten te verduurzamen door het ontwikkelen van een groenblauwe en recreatieve dooradering. We onderzoeken hoe we het kenmerkende groen, zoals langs de Marsdijk, ook voor de toekomst kunnen behouden. En het Fortenpark krijgt een impuls, zodat het beter beleefbaar wordt en daarmee een aantrekkelijke plek voor een dagje uit of een informatieve wandeling.

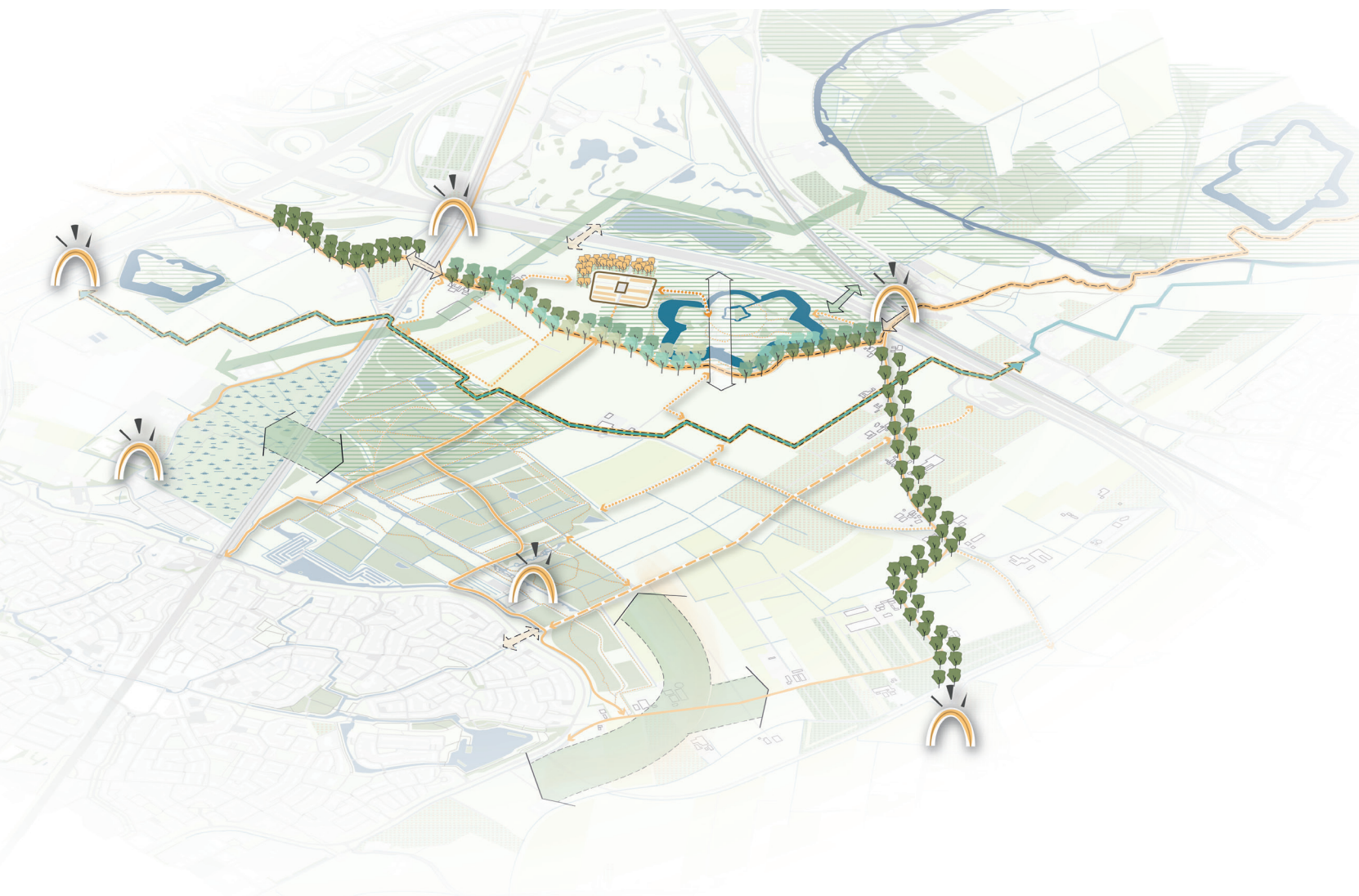
legenda

- **Hollandse Waterlinie**
Nieuwe Hollandse Waterlinie
Forten vormen cultuurhistorische hotspots
- Hoofdverdedigingslijn
(Marsdijk en Fortweg)
- Contouren inundatiegebied
(UNESCO)
- Verboden Kringen op 300m, 600m en
1000m met vrij schootveld (UNESCO)
- Attentiegebied
- Groepsschuilplaats (WO I)
- Kazemat (WO I / WO II)
- **Nedergermaanse Limes**
Castellum Fectio duidt contouren van
voormalig fort aan noordgrens van
Romeinse Rijk, de Limes (UNESCO) en
verwijst naar veelheid aan archeologische
vondsten
- Oude Limesweg
- Archeologische vindplaats Castellum;
Romeinse Vicus (nederzetting/dorp nabij
een Romeins fort of langs handelswegen)
en begraafplaatsen
- Vindplaats Romeins masker
(herkenningpunt in landschap)
- **Overig erfgoed**
Mogelijke locatie kapel Wiltenburg
(omstreeks 1100-1400)
- **Landschap en natuur**
- Natuur Netwerk Nederland (NNN)
- Kenmerkende laanstructuren
- Waardevol bosgebied
- Herkenningpunt: uitzichtsheuvel
Nieuw Wulven

Versterken

We verbeteren bestaande en ontwikkelen nieuwe routes en structuren. Hiermee verankeren we het gebied binnen het grotere landschapspark en creëren we aantrekkelijke overgangen van stad naar land. Dat doen we voor mens, plant en dier. De geplande regionale woningbouwopgaven bieden kansen om hieraan bij te dragen, financieel en/of ruimtelijk. We ontwikkelen ecologische verbindingen van Amsterdam-Rijnkanaal tot Heuvelrug, zoals geschetst in het Ontwikkelperspectief, en vergroten de toegankelijkheid voor fietsers en wandelaars. We zorgen voor heldere gebiedspoorten en -entrees: (verblijfs)plekken waar kan worden overstapt van bijvoorbeeld auto naar fiets, waar diverse routes starten en waar informatie te vinden is over het gebied.

legenda

- Beheer en onderhoud**

 Herstel en versterk oorspronkelijke staat van Fort bij Vechten in 80 meter brede band, van snelweg tot landelijk gebied.
-
 Onderhoud en herstel Castellum Fectio: de plint, kruidenrijke vakken en de oude boomgaard rondom het fort
- Versterken fiets- en wandelnetwerk**

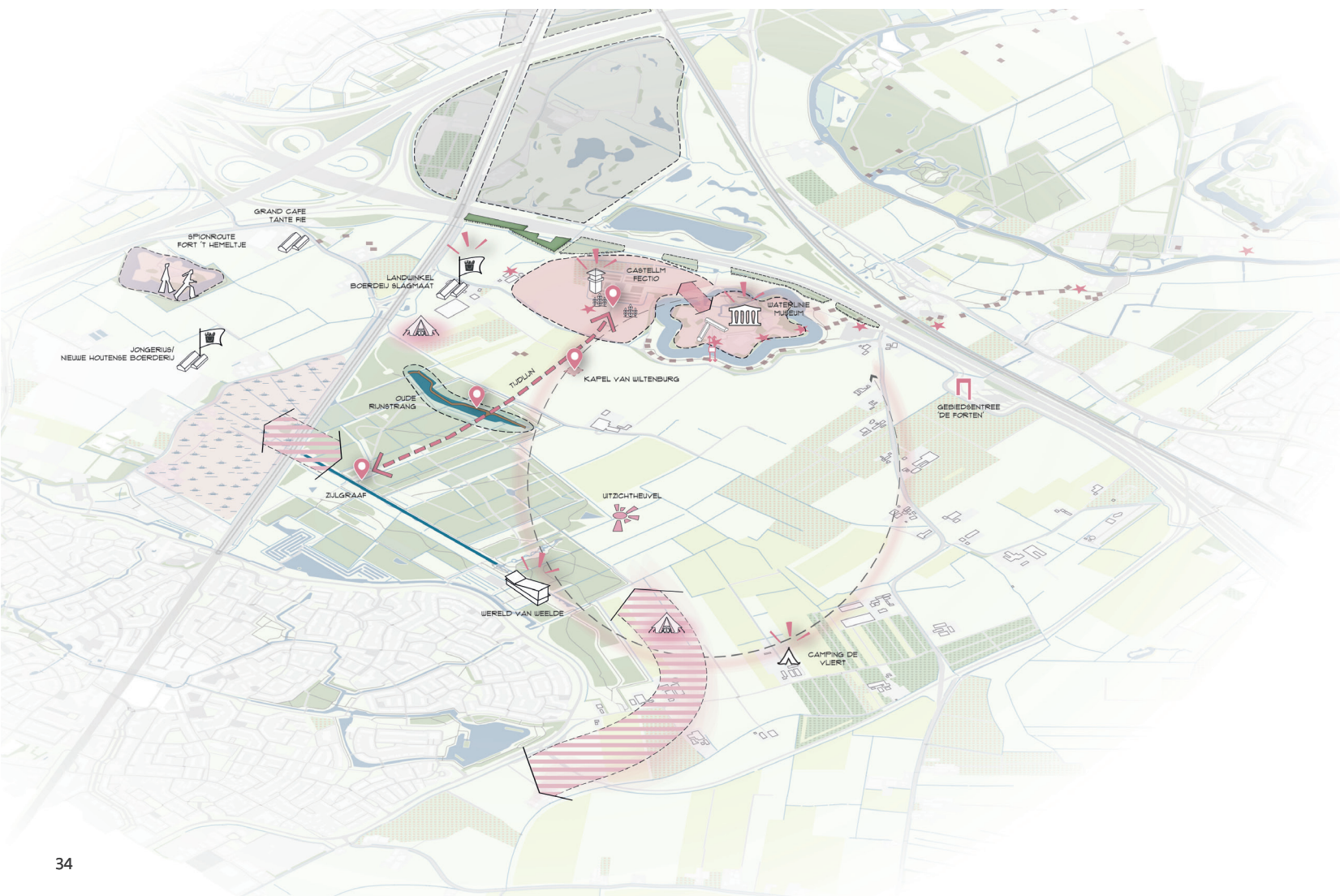
 Creër een sterke verbinding tussen beide UNESCO sites, ruimtelijk en programmatisch
-
 Versterken hoofdweerstandslijn (NHW) als herkenbare doorgaande fiets- en wandelverbinding door het Kromme Rijn Linie Landschapspark
-
 Herstel anti-tankgracht als verbindende watergang tussen deelgebieden van het Kromme Rijn Linie Landschapspark, in combinatie met natuurvriendelijke oever en struipad
-
 Wandelnetwerk versterken en verdichten, waar mogelijk koppelen aan groenblauwe dooradering
-
 Voeg nieuwe wandelroutes toe (door het landelijk gebied), waar mogelijk gekoppeld aan groenblauwe dooradering
-
 Fietsnetwerk versterken en verdichten, waar mogelijk koppelen aan groenblauwe dooradering
-
 Verken toevoegen nieuwe fietsroutes
-
 Gewenste verbetering - brug of tunnel - van doorgaande fiets- en wandelverbinding
-
 Nieuwe oversteek - brug of tunnel - om toegankelijkheid van het gebied te vergroten
-
 Gebiedspoort: startpunt voor meerdere routes door het gebied, rust- en informatiepunt (eventueel gecombineerd met horeca) en parkeermogelijkheden voor fiets (en auto)
- Robuust natuurnetwerk**

 NNN versterken en doorontwikkelen
-
 Versterk de ecologische verbinding tussen het Amsterdam Rijnkanaal en de Utrechtse Heuvelrug (aansluitend op Ontwikkelperspectief KRLL)
-
 Versterken ecologische verbindingen, met onder andere nieuwe ecopassages
-
 Behoud kenmerkende laanstructuren voor de toekomst, zet in op duurzame herplant
-
 Zoeklocatie voor nieuw bos als uitbreiding van Nieuw Wulven
-
 Zoeklocatie voor de ontwikkeling van natte natuur als uitbreiding van Nieuw Wulven

Activeren

We ontwikkelen een aanvullend, gebiedseigen programma voor Fortenpark-Nieuw Wulven. Hiermee maken we het gebied nog aantrekkelijker om naar toe te gaan en om er te verblijven. Denk aan een iconisch uitkijkpunt op het Castellum Fectio of een spectaculair trekpontje over de fortgracht, Romeinse moestuinen of kleinschalige verblijfsrecreatie bij de boer of in het bos. We onderscheiden verschillende doelgroepen, zoals de (toekomstig) omwonenden die het gebied benutten voor dagelijks gebruik, zoals een ommetje met de hond, een hardlooperdje of om doorheen te fietsen van huis naar werk; en de regionale en (inter)nationale bezoekers van de Werelderfgoederen. Dit vraagt om een goede afstemming en waar noodzakelijk zonering.

legenda

- **Aanvullend, gebiedseigen programma**
Iconisch uitkijkpunt op Castellum Fectio (refererend aan Romeinse wachttorens)
- Trekpontje Gracht Fort Vechten, aansluitend op bestaande struinroutes
- Kruispunt Werelderfgoed als dé trekker van Fortenpark Nieuw Wulven. Versterk bestaand programma (zoals Waterliniemuseum) en vul dit aan met divers en aanvullend programma als nieuwe wandelpaden, moestuinen, horeca, plek voor (historische) evenementen, ...
- Historische tijdlijn (wandeldroute) waarlangs de rijke gelaagdheid van de geschiedenis beleefd kan worden; archeologische proefsleuf, Groepsschuilplaats/Kazemat, Romeinse Vicus, Kapel van Wiltburg, Oude Rijnstrang, Zijlgraaf, ...
- Activeer de mogelijkheid voor een ommetje in het gebied, gekoppeld aan bestaande hotspots (zoals Wereld van Weelde en boerderij Nieuw Slagmaat) en maak ruimte voor evt. nieuwe hotspots
- Kansen voor kleinschalige verblijfsrecreatie, passend bij de maat en schaal van het gebied
- Bosuitbreiding Nieuw Wulven met kansen voor aanvullend (recreatief) programma zoals kleinschalige verblijfsrecreatie of wandelroutes
- Kansen voor de ontwikkeling van natte natuur

Enthousiasmeren

Het ontwikkelen van Fortenpark-Nieuw Wulven kan niet zonder gebiedspartners. Benut de huidige succesfactoren, zoals boerderij Nieuw Slagmaat of Wereld van Weelde, en maak het gebied interessant om in te willen investeren. Dat vraagt een strategische aanpak, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een stevig raamwerk zoals in Park Lingezegen, dat vervolgens van onderop kan worden ingekleurd. Zorg dat (agrarische) ondernemers in het gebied aanhaken en zich verantwoordelijk voelen voor het succes van Fortenpark Nieuw-Wulven. Hiervoor is het van belang dat meekoppelkansen inzichtelijk worden gemaakt en dat er wordt onderzocht hoe deze kansen onderdeel kunnen uitmaken van een nieuw agrarisch verdienmodel, zoals bedrijfsverbreding, subsidies etc.

legenda

- Benutten en stimuleren van huidige succesfactoren in het gebied
- Verleiden van bestaande en nieuwe ondernemers om onderdeel uit te maken van het Fortenpark Nieuw Wulven
- Van onderop 'inkleuren' van het gebied, aansluitend bij het raamwerk en programma van Fortenpark Nieuw Wulven

Avontuurlijk wandelen over
struimpaden langs de wetering,
antitankgracht en weilanden!

Op de Marsdijk is het heerlijk
veilig fietsen op een kleurrijk lint
van allerlei verschillende bomen!
Zo fiets ik door het hele
landschapspark

In de Schatkamer
worden bijzondere
archeologische vondsten
ten toon gesteld

Vanaf de snelweg kun je
het castellum al zien!

Wandelend over de Tijdlijn leer ik
van alles over de geschiedenis van
Fortenpark-Nieuw Wulven!

Ik heb net verse kiwibessen
gehaald bij de boer. Nu kan
ik mooi nog een rondje door
het Fortenpark maken!

Ik kan mij voortbewegen langs
de bloemrijke slootranden!

Wat een prachtig
nieuw bos!

Ik wandel zo vanuit de wijk
het bos in! Maar eerst een
kopje koffie bij de Wereld
van Weelde

Utrecht

Houten

3.3 Schets voor de toekomst

Op basis van de vier pijlers hebben we een schetskaart van toekomst gemaakt voor het Fortenpark-Nieuw Wulven, stevig verankerd in het grotere geheel. Op de volgende pagina's zoomen we in op:

- Het Fortenpark, kruispunt van twee Werelderfgoederen
- Het agrarisch landschap, boeren in de stadsrand
- Nieuw Wulven, een weelderig polderbos

We starten echter met de Tijdenlijn. Een kunstzinnige en educatieve lijn door de verschillende tijdslagen van het gebied en die het Fortenpark met Nieuw Wulven verbindt.

De Tijdenlijn

Met de Tijdenlijn wordt een bijzonder element aan het Fortenpark-Nieuw Wulven toegevoegd. Het bestaat uit een bijna 1,5km lang wandel- en fietspad tussen het Fortenpark en Nieuw Wulven, met daarlangs diverse objecten die refereren aan een bepaalde tijdslaag uit het gebied. Van noord naar zuid zijn dat achtereenvolgens: Castellum Fectio met het paviljoen als startpunt, de vicussen (kampdorpen) rondom het fort, de Marsdijk als hoofdweerstandslijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de verboden kringen, de verdwenen Middeleeuwse kapel van Wiltenburg, de anti-tankgracht bij het begin van Nieuw Wulven (tevens inundatiegebied), de oude Rijnstrang met het vogelkijkscherm, de Romeinse grenspaal halverwege het bos en tot slot de historische Zijlgraaf, een van oudsher belangrijke watergang voor de ontginning Wulven ten noorden van Houten.

Hoewel de Tijdenlijn onderdeel uitmaakt van het grotere routenetwerk door Fortenpark-Nieuw Wulven, vormt het een herkenbaar geheel door een opeenvolging of familie van (kunst)objecten langs de route. Informatiepanelen, bij voorkeur geïntegreerd in het object, vertellen iets over de plek en betreffende tijdslaag en leggen ook een link met bijvoorbeeld het Waterliniemuseum. Op een aantal punten worden bankjes en fietsparkeerplaatsen toegevoegd. Ze vormen aantrekkelijke rustpunten op de lijn.

Vergroten beleving, impuls Castellum Fectio

Het Fortenpark, kruispunt van twee Werelderfgoederen

Het Fortenpark, met Castellum Fectio en Fort bij Vechten, is uniek in de wereld. Dat vraagt om een flinke impuls, voor nu en richting toekomst. Hier komen twee UNESCO Werelderfgoederen bij elkaar. Twee strategische lijnen door het landschap: de één verborgen, de ander juist zichtbaar. Om die zichtbaarheid te vergroten ontwerpen we een bijzonder icoon, tevens uitkijkpunt op of nabij het Castellum Fectio. Hiermee wordt het park een belangrijk onderdeel van de mental map van bewoners en bezoekers. We ontwikkelen, aansluitend op Fort bij Vechten, een uitnodigend programma voor een dagje uit op het Fortenpark. Daarbij betrekken we ook de directe omgeving, zowel het agrarisch middengebied, Fort 't Hemeltje als Nieuw Wulven. Ook voor (toekomstig) omwonenden is het Fortenpark een prettige plek voor een wandeling of als onderdeel van een fietsrondje. Nieuwe paden maken meerdere ommetjes mogelijk. Een tweede entree vanaf de Mereveldseweg vergroot daarbij de toegankelijkheid tot het Fortenpark en het omliggende gebied.

Nieuwe paden, meer biodiversiteit

Het agrarisch landschap, boeren in de stadsrand

Het agrarisch landschap tussen het Fortenpark en Nieuw Wulven, dat zich uitstrekt van Fort 't Hemeltje tot aan de Achterdijk, ontwikkelt zich tot een duurzaam landbouwgebied. Voor ondernemers en grondeigenaren bieden de nabijheid van de stad als ook bijzondere kwaliteiten van het gebied veel kansen voor allerlei nieuwe vormen van natuurinclusieve landbouw en diverse nevenactiviteiten, zoals kleinschalig kamperen bij de boer, verschillende landwinkels en/of kleinschalige horeca. Gekoppeld aan de groenblauwe dooradering bieden nieuwe klompen- en struinpaden door het gebied een etalage op het boerenleven in de stadsrand.

Versterken en benutten kwaliteiteng

Nieuw Wulven, een weelderig polderbos

De kwaliteiten van Nieuw Wulven worden de komende jaren versterkt met de aanleg van nieuw bos, natte natuur, aanvullend recreatief programma en een aantrekkelijk padennetwerk voor diverse gebruikers. Aan de oostzijde zorgt het nieuwe halfopen bos voor een mooie overgang naar het open agrarische middengebied. Het zal bestaan uit een afwisseling van boomgroepen, struwelen en open graslanden. Hierbinnen is ruimte voor kleinschalige voorzieningen, zoals een trimparcours, een groot veld voor allerlei activiteiten en/of wellicht enkele kampeerplekken of boshuisjes. Knelpunten in de huidige padenstructuur worden opgelost en waar mogelijk worden nieuwe rondjes toegevoegd. De entree nabij de Wereld van Weelde vormt een prachtige gebiedspoort: een startpunt van diverse routes door het gebied, voldoende parkeervoorzieningen, horeca en veel speelmogelijkheden, waaronder een nieuw trekpuntje. De piekbergingsopgave in Nieuw Wulven vormt aanleiding om een betere waterhuishouding binnen het gebied te realiseren, waar zowel de natuur als de recreatieve functies binnen Nieuw Wulven van profiteren. Bijvoorbeeld bij het vernatten van de oude Rijnstrang. Om dit vogelparadijs voor iedereen beleefbaar te maken wordt een vlonderpad met vogelkijkscherm aangelegd. Natte natuur kan mogelijk op termijn ook aan de overzijde van het spoor worden ontwikkeld. Hiermee kan Nieuw Wulven ook aan de westzijde worden uitgebreid. Het draagt niet allen bij aan de natuurfunctie van het bos, maar ook aan de beleving van het voormalige inundatiegebied.

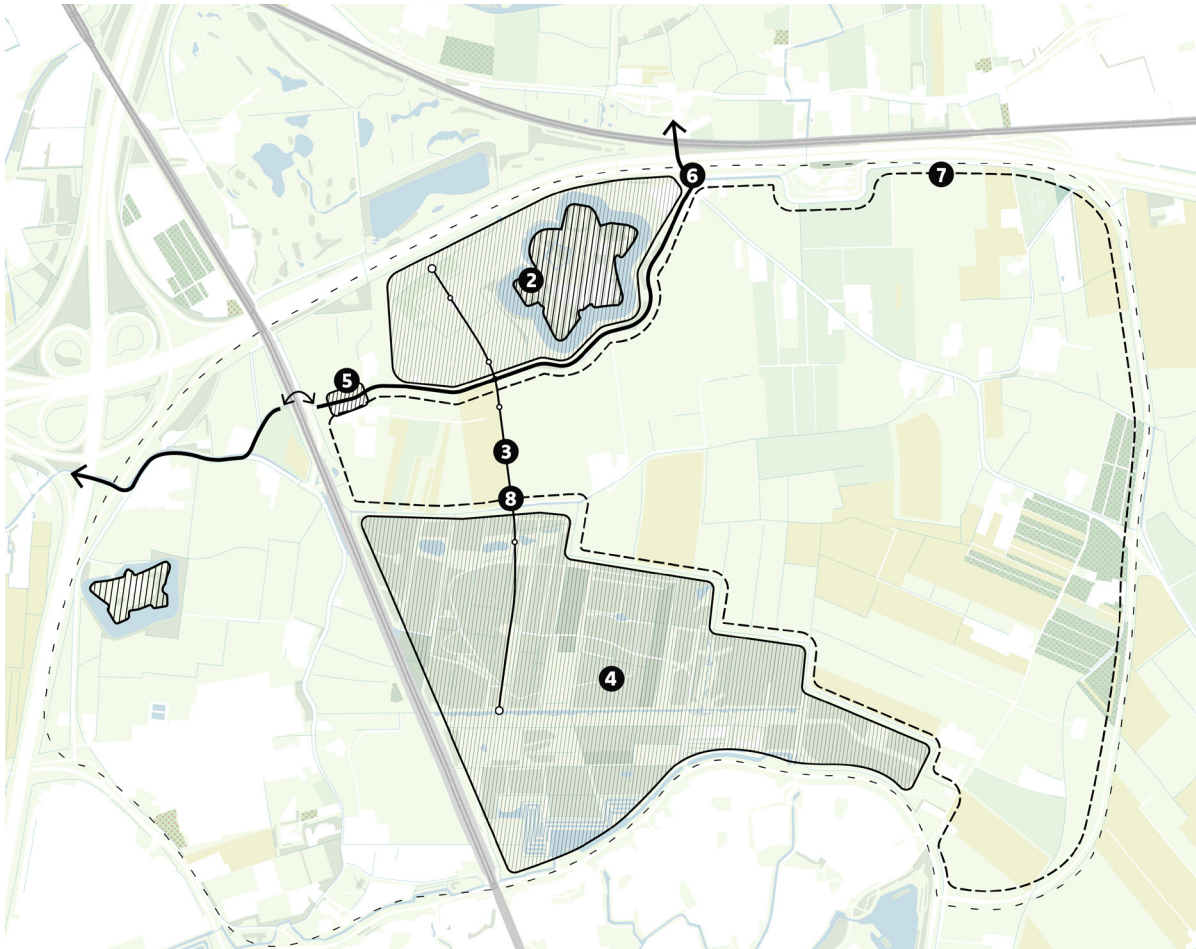

4. Gezamenlijke agenda

Op basis van de schetskaart van de toekomst is samen met gebiedspartners een agenda bepaald voor de korte termijn en een doorkijk naar de toekomst. De korte termijn projecten zijn voornamelijk gericht op gebieden en plekken waar overheden eigenaar van zijn. Voor de langere termijn kijken we ook naar het agrarische landschap binnen Fortenpark-Nieuw Wulven, waarbij we ons realiseren dat we afhankelijk zijn van de bereidheid van grondeigenaren en gebiedspartners om daaraan mee te willen werken. Op onderstaande kaart zijn de projecten voor de korte termijn aangeduid.

KORTE TERMIJN

1. Mobiliteitsonderzoek
2. Impuls Fortenpark
 - 2.1 Marktconsultatie gebiedsprogramma
 - 2.2 Onderhoud en beheer op orde
 - 2.3 Vergroten toegankelijkheid Castellum Fectio
 - 2.4 Vergroten beleefbaarheid Castellum Fectio
3. De Tijdlijn
4. Kwaliteitsimpuls Nieuw-Wulven
 - 4.1 Ontwikkelen 15ha nieuw bos
 - 4.2 Piekwaterberging
 - 4.3 Vernatten oude Rijnstrang
 - 4.4 Verbeteren wandelnetwerk
 - 4.5 Benutten Zijlgraaf
5. Gebiedspoort
6. Een toekomstbestendige Marsdijk
7. Groenblauwe Dooradering
8. Beleving Tankgrachtbrug

DOORKIJK NAAR DE TOEKOMST

9. Herstel Anti-tankgracht
10. Verdichten fiets- en wandelnetwerk middengebied
11. Parkmeubilair Kromme Rijn Linie Landschapspark
12. Ontwikkelen buitenpoorten
13. Natuurontwikkeling ten westen van het spoor

1. Mobiliteitsonderzoek

Topprioriteit voor de korte termijn is een onderzoek naar het verbeteren van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van Fortenpark-Nieuw Wulven, waarbij de focus ligt op fietsers en wandelaars. Het is van belang om hierin ook de toekomstige stedelijke ontwikkelingen van Utrecht, Houten en Bunnik mee te nemen. De uitkomsten van het mobiliteitsonderzoek zijn van groot belang voor de keuzes en investeringen in het routenetwerk, het ontwikkelen van gebiedspoorten en -entrees en de huidige en toekomstige functies in het gebied. In het mobiliteitsonderzoek zullen stakeholders uit het gebied worden meegenomen aan de hand van een participatieproces.

In de gesprekken en sessies van dit ontwerp onderzoek zijn reeds verschillende aandachtspunten, opties en ideeën benoemd. Het mobiliteitsonderzoek moet uitwijzen welke van deze ideeën bijdragen aan de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het gebied, en wat andere of aanvullende oplossingen zijn.

LEGENDA

- I** Tunnel A12 en Achterdijk - veiligheid en aantrekkelijkheid, met name voor langzaam verkeer
- II** Spoor tunnel Utrecht - Houten Mereveldseweg - veiligheid en aantrekkelijkheid voor langzaam verkeer
- III** Koningsweg Utrechtse Rondweg Houten - oversteken van langzaam verkeer, met name wandelaars
- IV** Marsdijk - veiligheid van het langzaam verkeer in relatie tot andere weggebruikers
- V** Fietspaden Nieuw Wulven - huidige gebruik en bij toenemend recreatief gebruik
- VI** Ruimte voor parkeren, piekparkeren en lade/lossen in het Fortenpark
- VII** Mogelijkheden voor een boerenpoort

I. De veiligheid en aantrekkelijkheid van de tunnels tot het Fortenpark-Nieuw Wulven voor langzaam verkeer, zoals die onder de A12 door, de A27 en het spoor Utrecht-Houten

Voor fietsers en wandelaars zijn de verschillende tunnels die toegang bieden tot het Fortenpark-Nieuw Wulven weinig aantrekkelijk en ook niet even veilig. Door het verbreden van de tunnel kan er meer ruimte worden gecreëerd voor langzaam verkeer. Daarnaast kan het toevoegen van licht en/of kunst de aantrekkelijkheid aanzienlijk verbeteren.

Dat het oplossen van knelpunten in het routenetwerk ook kwaliteit kan toevoegen bewijst de iconische spoorbrug De Hoge Noot in Park Lingezegen. Het vormt een goede referentie voor een mogelijke langzaam verkeersbrug over het spoor Utrecht-Houten als (extra) verbinding tussen de Marsdijk en de Fortweg. Het zou de doorgaande route over de hoofdweerstandslinje versterken, als dé verbinding tussen de verschillende deelgebieden van het Kromme Rijn Linie Landschapspark en in beeld.

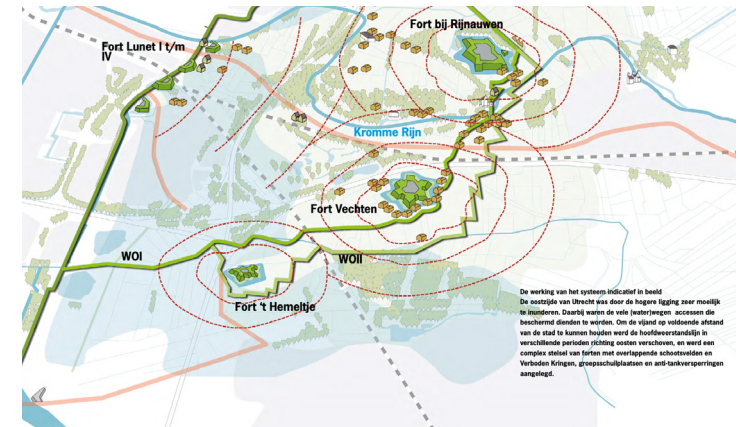
Referentie licht en kunst fiets- en wandeltunnel Den Deijl in Wassenaar

Referentie verbrede Westtunnel spoorzone Ede

Referentie markante fietsbrug over het spoor: De Hoge Noot, Park Lingezegen

Op deze vogelvlucht uit de Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies - Utrecht Oost (Provincie Utrecht, 2021) is goed te zien hoe de hoofdweerstandslijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie heeft gelopen: langs het Bunkerp pad, over de Marsdijk, Fortweg en Waijensdijk.

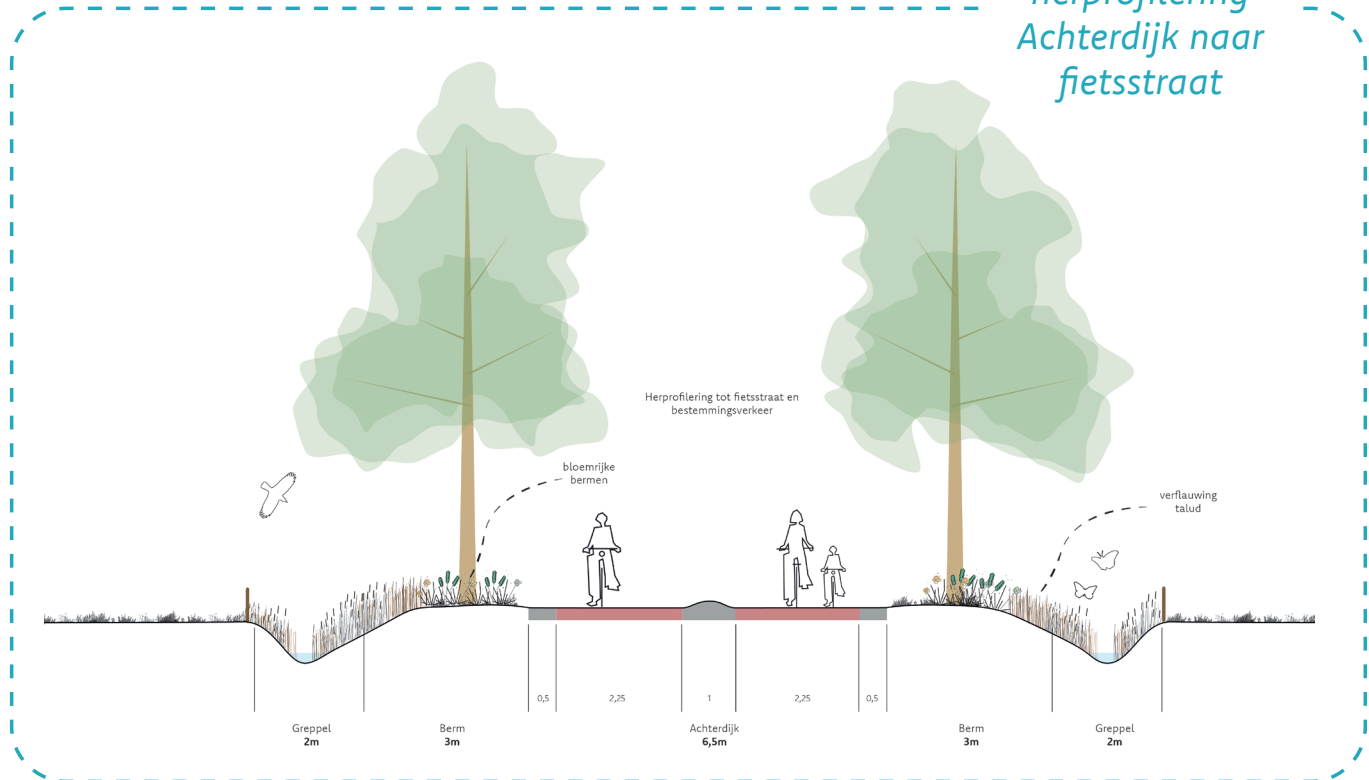
II. Oversteken van langzaam verkeer, met name wandelaars, op Koningsweg Utrecht en Rondweg Houten

Voor met name wandelaars vormen de Koningsweg aan de noordzijde en de Rondweg aan de zuidzijde van het Fortenpark-Nieuw Wulven een grote barrière. De oversteekbaarheid van beide wegen zou kunnen worden verbeterd op meerdere wijzen, bijvoorbeeld met een voetgangersbrug. Inwoners van Houten krijgen hierdoor directer toegang tot Nieuw Wulven en wandelaars op het Bunkerpad kunnen eenvoudig doorlopen tot aan het Fortenpark. Hiermee worden de (historische) verbindingen tussen de verschillende gebieden versterkt.

Referentie voetgangersbrug Ooijpolder Nijmegen

herprofilering Achterdijk naar fietsstraat

III. Veiligheid van het langzaam verkeer in relatie tot andere weggebruikers op de Marsdijk, Achterdijk en Fortweg en verduurzamen begeleidende beplanting

Zie project 6. Een toekomstbestendige Marsdijk (p.65)

Herprofilering kan een oplossing bieden om meer ruimte te creëren voor fietsers en wandelaars, denk bijvoorbeeld aan een fietsstraat. Daarbij kan tegelijkertijd de ecologische waarde worden versterkt door een ander beheer en inrichting. Denk aan bloemrijke bermengsels en toekomstbestendige boomrijen.

IV. Onderzoek naar mogelijkheden voor een boerenpoort in Fortenpark-Nieuw Wulven

Onderzoek de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een boerenpoort (gebiedspoort) binnen Fortenpark-Nieuw Wulven. Een interessante referentie is de ontwikkeling van een boerenpoort als onderdeel van de startpunten van het Van Gogh Nationaal Park in de provincie Noord-Brabant. Hier fungeert de boerenpoort als recreatieve - en groene schakel tussen stad en boerenland. Het is een etalage en onderdeel van de lokale voedselketen, stapsteen voor biodiversiteit, huiskamer in het groen, stimulans voor de gezondheid van bewoners en verbinder voor nieuw vertrouwen tussen bewoners, boeren en natuurbeschermers.

Zie project 5. Tweede entree Fortenpark (p.64)

Referentie boerenpoort in Nationaal Park Van Gogh, met boerderijwinkel Tante Kay als pilot (studio 1:1 en Flux landscape architects)

V. De fiets- en wandelpaden in Nieuw Wulven in relatie tot het huidige gebruik en bij toenemend recreatief gebruik

Zie project 4. Kwaliteitsimpuls Nieuw-Wulven (p.60)

VI. Ruimte voor (piek)parkeren in Fortenpark-Nieuw Wulven, inclusief de kansen voor verzorgingsplaats De Forten aan de A12 als hub

Zie ook project 2. Impuls Fortenpark (p.52) en project 5. Tweede entree Fortenpark (p.64)

VII. Verbeteren bereikbaarheid OV

Zie 'Doorkijk naar de toekomst' project 12 (p. 72) Ontwikkelen buitenpoorten, maar op korte termijn kijken naar nabijheid en doorontwikkelen bus- en tramhaltes.

Uitgangspunten

Koesteren en benutten van historische structuren zoals de hoofdweerstandslin en kenmerkende laanbeplantingen

Verbeteren aantrekkelijkheid bestaande wegen en paden, verkennen van nieuwe verbindingen en aanvullen ontbrekende schakels in netwerk

Rekening houden met toenemende behoefte groen uitloopgebied, maar ook versterking hotspots en algehele aantrekkelijkheid gebied

Gebiedspartners meenemen in verkenning en potentie van het gebied benutten

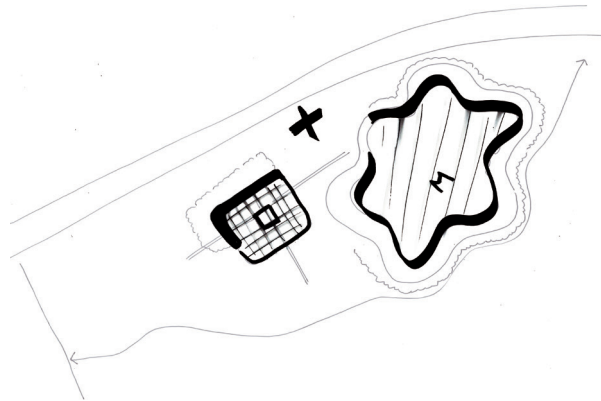
2. Impuls Fortenpark

Het Fortenpark verdient een flinke impuls, waarbij op korte termijn vooral ingezet wordt op het beleefbaar maken van Castellum Fectio.

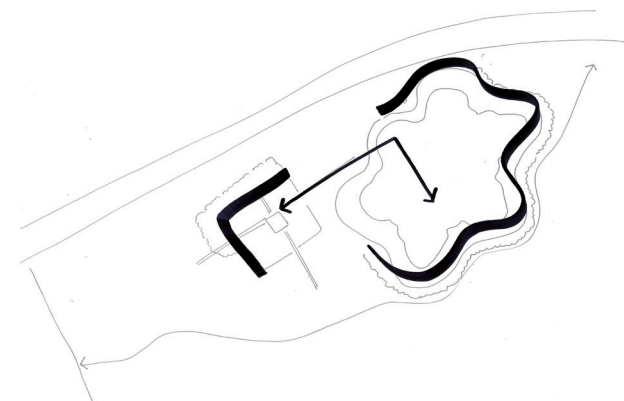
Dat vraagt om:

- een **complementair programma** voor een breed publiek, van (toekomstige) omwonende tot (inter)natioanle bezoeker, waarin de beide Werelderfgoederen voldoende uitgelicht worden;
- het **verbinden** van beide forten door eenduidige bebording, heldere entrees en een logische routing;
- het beter **beleefbaar maken** van deze unieke plek, waarbij een iconisch landmark op of nabij het Castellum Fectio kan bijdragen aan zowel de zichtbaarheid als de herkenbaarheid van het Fortenpark;
- en het **toegankelijker maken** van de omgeving met diverse korte en langere wandelommetjes.

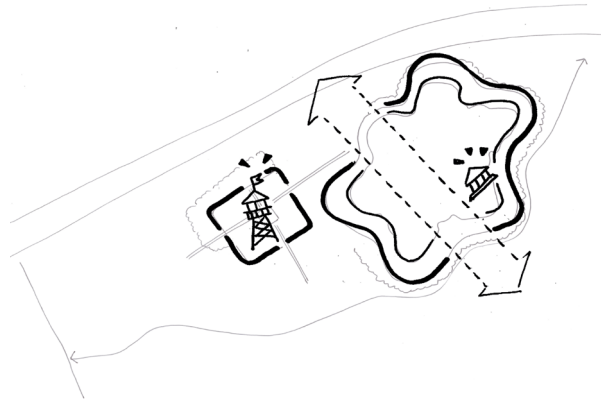
Complementair programma

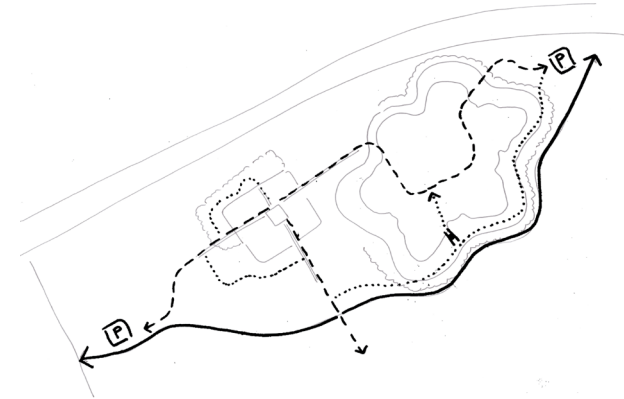
Verbinden

Beleefbaar maken

Toegankelijk maken

2.1 Marktconsultatie gebiedsprogramma

Met een marktconsultatie gebieds-programma kan een goed beeld worden verkregen van wat er mogelijk én noodzakelijk is om het Fortenpark te versterken en de juiste doelgroepen aan te spreken. Het plan zou ook een doorkijk moeten bieden op de betekenis voor het omliggende gebied.

Een aantal ideeën voor het Castellum Fectio die zijn voortgekomen uit de verschillende gesprekken en sessies zijn:

- (Romeinse) moestuinen, velden of akkers
- tijdelijke evenementen, met het fort als podium
- een paviljoen met kleinschalige horeca

Referentie Matilo Leiden, met daaromheen (Romeinse) moes- en schooltuinen

2.2 Onderhoud en beheer op orde

Het beheer en onderhoud van het Fortenpark, met name van het Castellum Fectio, moet beter. Dit maakt de beide sites veel aantrekkelijker. Om de huidige verrommeling van het Fortenpark tegen te gaan is een 'opschoonactie' nodig:

a) Het verbeteren en inpassen van DuckCity op het parkeerterrein bij de hoofdentree van Fort bij Vechten en het gebied voor laden/lossen aan de Marsdijk, waarbij parkeren niet langer wordt toegestaan.

Verbeteren en inpassen DuckCity hoofdentree Fortenpark

b) Opknappbeurt Castellum Fectio: versterken boomgaard als groene rand, opschonen plint en paden, en opnieuw inzaaien van de vlakken op het fort.

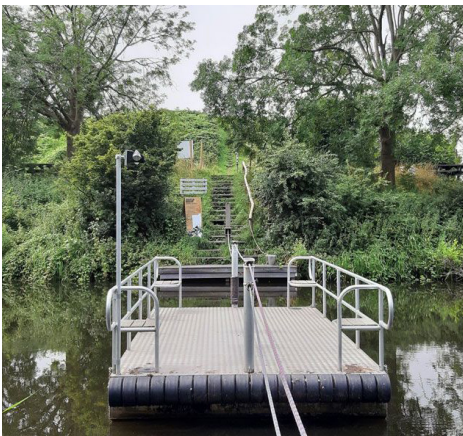
c) Herstel en doortrekken van de 80 meter de brede band over Fort bij Vechten, waarbinnen het fort in oorspronkelijke staat is gebracht, van snelweg tot aan het landelijk gebied (zichtlijnen).

Opknappbeurt Castellum Fectio

2.3 Versterken verbinding tussen Fort bij Vechten en Castellum Fectio en vergroten toegankelijkheid tot het Fortenpark

We voegen nieuwe (struin)paden toe die de toegankelijkheid van Castellum Fectio en de verbinding met Fort bij Vechten en het omliggende gebied vergroten. Aan de Mereveldseweg ontwikkelen we een tweede entree (zie project 5. Tweede entree Fortenpark) Vanaf hier starten diverse routes. Een trekpuntje over de fortgracht creëert een avontuurlijke shortcut in de wandeling over beide forten en Marsdijk.

Referentie trekpuntje fort Maarsseveen

Een schets op hoofdlijnen voor Castellum Fectio

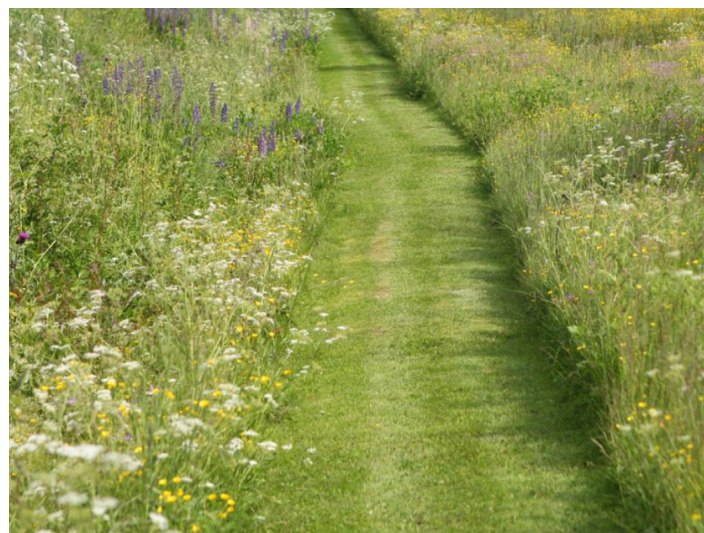
Een eenvoudige kasseienstrook vanaf het Waterliniemuseum tot aan het Romeinse fort markeert de route en benadrukt de fysieke verwevenheid. Door het herstel van de beplanting krijgt de toegang richting het Castellum Fectio weer meer uitstraling. Dat geldt ook voor de te vervangen trap, waarbij ook een hellingbaan wordt aangelegd om het fort voor iedereen toegankelijk te maken. Halverwege en bij de Marsdijk worden informatiezuilen geplaatst, zoals die bij de hoofdentree van Fort bij Vechten. Ze vormen een duidelijke huisstijl van het Fortenpark.

Referentie Romeinse kassei Borgloon

Informatiezuil hoofdentree, doorzetten huisstijl

Informeel struinpaden

Vervangen huidige trap Castellum Fectio

2.4 Vergroten beleefbaarheid Castellum Fectio

Hoewel marktconsultatie moet uitwijzen welk programma het best passend is op het Castellum Fectio, kunnen ruimtelijke ingrepen zoals het aanleggen van een iconisch landmark de zichtbaarheid (en bekendheid) van Castellum Fectio vergroten. Daarbij nodigt het ook uit tot een bezoek.

Proefsleuf

In het veld rondom het Castellum, bijvoorbeeld tussen beide forten, zou een 'vaste' archeologische proefsleuf een prachtige inkijk geven in de ondergrondse vondsten (eventueel met aanvullingen uit het depot). Zo ontstaat een echte archeo-hotspot.

Een (tijdelijke) 'proefsleuf' maakt datgene wat hier onder de grond zit aan archeologische vondsten zichtbaar

Paviljoen Principia

Onderdeel Tijdlijn, zie project 3 (p.58).

Bovenop het fort zou een (tijdelijk) paviljoen ruimte kunnen bieden aan exposities en bijeenkomsten en/of een uitvalsbasis kunnen zijn voor allerlei activiteiten op het Castellum Fectio. De locatie van het paviljoen zou het hart van het fort kunnen markeren, de principia.

Iconische uitkijktoren

Een iconische uitkijktoren op Castellum Fectio maakt het fort over grote afstand zichtbaar. Net als in Romeinse tijden wordt het hiermee een belangrijk oriëntatiepunt. Andersom biedt de toren een prachtig uitzicht over het fort zelf en het omliggende landschap, waar het sterk mee verbonden was. De nieuwe toren vervangt de houten wachttoren bij de Marsdijk.

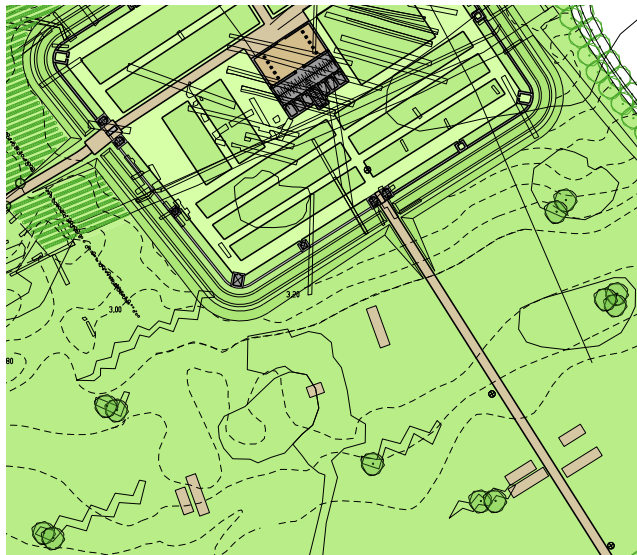

Referentie paviljoen en uitkijktoren: archeologisch museum en uitkijktoren Kalkriese, Duitsland

Veldvondsten

Onderdeel Tijdlijn, zie project 3 (p.58).

In het veld rondom het Castellum Fectio liggen allerlei ondergrondse schatten uit verschillende periodes. Aansluitend op de reeds gemarkeerde vondsten worden nog een aantal bijzondere plekken aangeduid.

Inrichtingsplan Parklaan met de archeologische veldvondsten

Rijnhaven

Ten noorden van het Castellum Fectio stroomde de Rijn. De natte natuur die hier wordt ontwikkeld verwijst naar deze verdwenen waterloop. Houten palissades verwijzen naar de haven die hier ooit lag.

Verwijzing naar de Rijnhaven

Uitgangspunten

Beschermen en beter beleefbaar maken van uitzonderlijke universele waarden, benoemd vanuit UNESCO (denk aan Verboden Kringen, attentiezone etc.)

Nieuwe verbindingen tussen historische hotspots en omliggend gebied

Toevoegen programma op Castellum Fectio, aanvullend op Fort bij Vechten

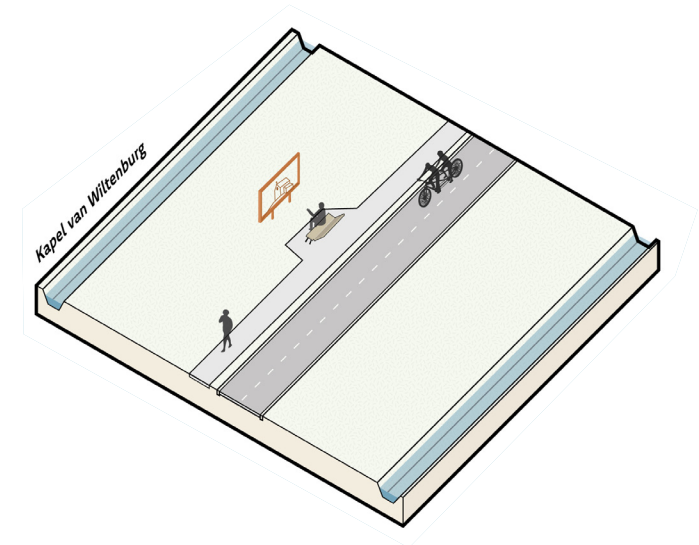
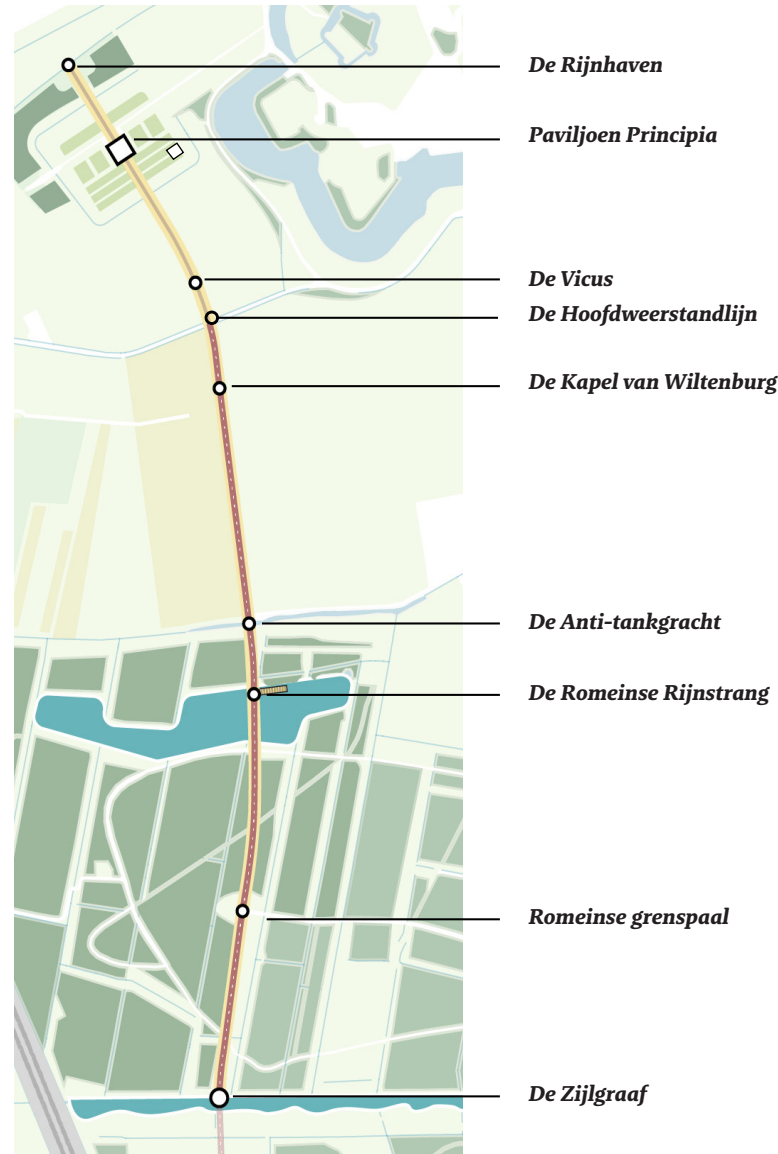

Betrekken lokale ondernemers, maar bijvoorbeeld ook onderwijsinstellingen bij realisatie nieuw programma

3. Tijdlijn

Beleefbare tijdlijn van Castellum Fectio tot aan de Zijlgraaf in Nieuw-Wulven

De Tijdlijn is een educatieve en kunstzinnige wandel- en fietsroute tussen het Castellum Fectio en Nieuw-Wulven. Het voert bezoekers langs uiteenlopende tijdslagen en toont zo het verweven verleden van het gebied. De verschillende tijdslagen worden gemarkeerd door verschillende (kunst)objecten, die samen een geheel vormen. De lijn start bij het Paviljoen Principia op Castellum Fectio en eindigt bij de Zijlgraaf in Nieuw-Wulven. Bij het paviljoen, ter hoogte van de kapel Wiltenburg, bij de Anti-tankgracht en de Zijlgraaf worden kleine verblijfsplekken gecreëerd met bankjes, informatiepanelen en een aantal fietsparkeerplekken.

Verbeelding kijkscherm en verblijfsplek Kapel van Wiltenburg

Referentie kijkscherm kapel

Referentie kunstobject refererend aan de historie: Romeinse villa, Mookerheide

Referentie kunstobject refererend aan de historie: Doorkijkkkerk (Gijs Van Vaerenbergh)

Uitgangspunten

Koesteren en kenbaar maken waardevolle vondsten uit de verschillende lagen van de geschiedenis

Versterken samenhang tussen drie deelgebieden en historie van het gebied

Vertellen over het verleden op een speelse manier bijvoorbeeld door een kijkscherm, speelobject, etc.

Grondeigenaren enthousiasmeren om hun terrein beschikbaar te stellen voor een dergelijk (kunst)object

4. Kwaliteitsimpuls Nieuw-Wulven

Met de bosuitbreiding en piekberging kan de kwaliteit van Nieuw-Wulven worden versterkt. Daarnaast kan het gebied met een paar ingrepen nog aantrekkelijker worden.

4.1 Ontwikkelen 15ha nieuw bos

Openheid van het landschap is een van de kernkwaliteiten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Hierdoor zijn de opties voor bosuitbreiding in het gebied beperkt. Binnen de Verboden Kringen van Fort 't Hemeltje en Fort bij Vechten moet het vrije schootsveld behouden blijven. Hierdoor is de zuidoostelijke hoek van het plangebied, aan weerszijden van de Rijsbruggerweg, het meest geschikt voor de aanleg van nieuw bos. Het biedt bovendien mogelijkheden om in de toekomst door te ontwikkelen richting Houten-Oost.

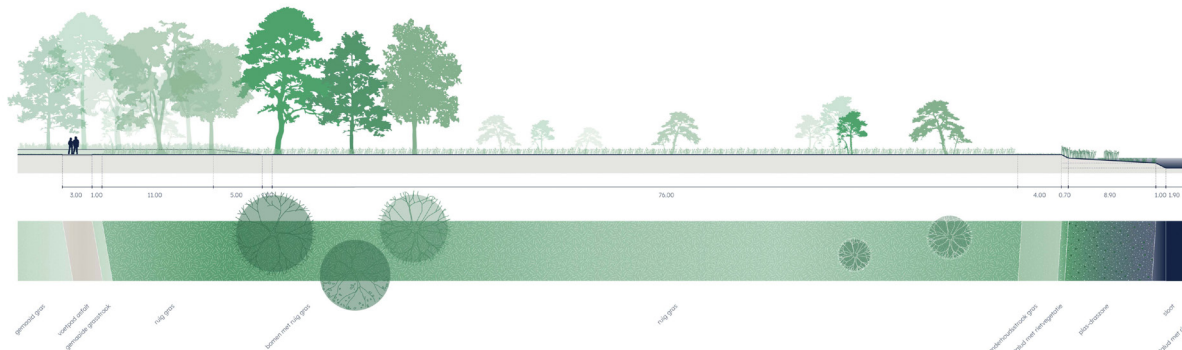
De voorkeur gaat uit naar een halfopen bostype met zachte overgangen, een contrast met de huidige, dichtbeboste vakken van Nieuw-Wulven. Dit maakt het bostype ook geschikt om in te recreëren of om er kleinschalige (verblijfs)voorzieningen aan toe te voegen. De beoogde locatie bevindt zich op de overgang van zware naar lichte kleigrond. In de verdere uitwerking van de bosuitbreiding is dit een interessant gegeven om mee te nemen.

Potentiële locaties voor bosuitbreiding

Vochtig polderbos

Voorbeeld van een halfopen bostype met zachte overgangen, geschikt als recreatiebos

4.2 Piekwaterberging

Om bij een maaltop op het Amsterdam-Rijnkanaal enkele dagen water vast te kunnen houden en te bergen in Nieuw Wulven is in principe alleen een andere stuw nodig in de Zijlgraaf. De ingreep biedt echter kansen om ook de huidige waterhuishouding te verbeteren. Concrete deelmaatregelen worden in de komende periode geïnventariseerd door HDSR, Staatsbosbeheer en de Provincie.

4.3 Vernatten oude Rijnstrang

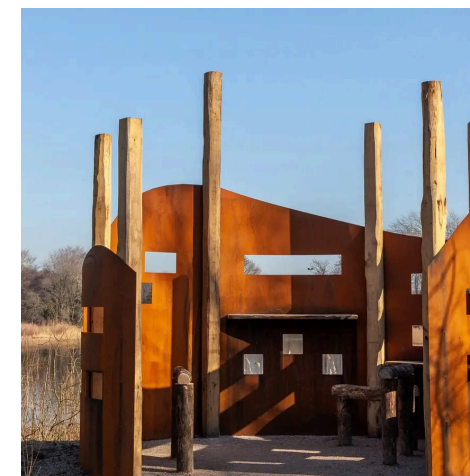
Het vernatten van de laagte in de noordrand van Nieuw Wulven maakt niet alleen de verwijzing naar een oude rivierloop van de Rijn meer zichtbaar, maar vergroot ook de ecologische waarde van het gebied. De plassen liggen aan weerszijden van de Tijdlijn (zie project 3. Tijdlijn, p.58) en vormen aanleiding voor een korte stop. Een vlonderpad naar een vogelkijkhut of -scherm (onderdeel van de serie objecten langs de Tijdlijn) biedt een prachtig zicht over de plas. Ook is er informatie te vinden over de bijzondere natuur en historie van de plek. Nader onderzoek moet uitwijzen waar welke (beheers)ingrepen nodig zijn om zowel de natuur als beleving te versterken.

Vernatten deel van de oude Rijnstrang

Referentie vogelkijkhut De baak Lauwersmeer

Referentie vogelkijkhut bij Castricum

4.4 Verbeteren wandelnetwerk

Fietzers en wandelaars zitten elkaar wel eens in de weg in Nieuw Wulven. Het mobiliteitsonderzoek (zie project 1. p. 47) biedt duidelijkheid over eventuele aanpassingen in het recreatieve (fiets- en) padennetwerk, denk aan verbreding van paden of nieuwe verbindingen. Op korte termijn kunnen echter een aantal knelpunten als ook voor de hand liggende kansen worden opgepakt. Het betreft onder andere de aanleg van vrijliggend wandelpad langs het Fectiopad (van Marsdijk tot aan de Rondweg) en op een paar plekken langs het Wulverbroekpad, en een kortere entree vanaf de Binnenweg. Vanaf de Wereld van Weelde starten diverse routes, zoals de Beleefroute voor kinderen en het Slagmaatpad, een 7km lang klompenpad. In aanvulling daarop zou een paaltjesroute van ca. 4km, bij voorkeur rolstoeltoegankelijk, goed passen bij het creëren van een gebiedspoort.

4.5 Benutten Zijlgraaf

De Zijlgraaf is een belangrijke watergang in Nieuw Wulven en gaat terug tot de eerste ontginning van het gebied. Door de Tijdlijn (zie project 3. p.58) er te laten eindigen krijgt de wetering meer betekenis. Door een kleine aanpassing in het wandelnetwerk kan de Tijdlijn, langs de Zijlgraaf, worden verbonden met de gebiedspoort Wereld van Weelde. Bijvoorbeeld een trekpontje over de Zijlgraaf vormt een extra speelaanleiding voor het Speelbos.

Een trekpontje over de Zijlgraaf nabij Wereld van Weelde vormt een extra speelaanleiding voor het aangrenzende speelbos

Uitgangspunten

Koesteren en versterken van bijzondere bosstructuren en historische elementen, zoals de oude Romeinse Rijnstrang

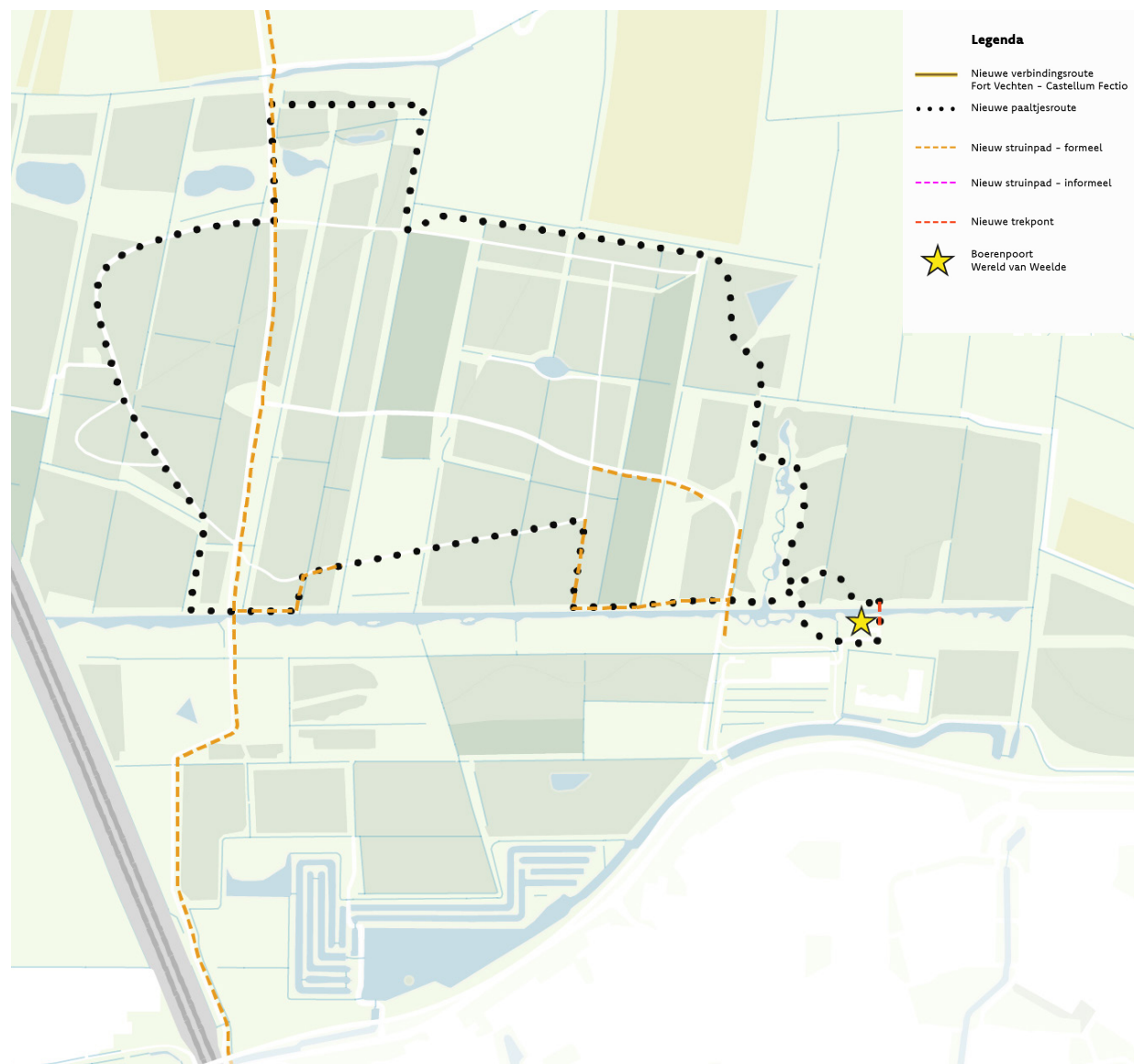
Aanvullen ontbrekende schakels in het netwerk en meer ruimte voor fietsers en wandelaars

Uitbreiding bos Nieuw Wulven combineren met nieuwe recreatieve voorzieningen

Grondeigenaren en lokale ondernemers betrekken bij bosvorming en opzetten nieuw programma

Aanpassingen en aanvullingen padennetwerk korte termijn

5. Tweede entree Fortenpark

Startpunt voor fietsers en wandelaars waar vanuit je het gebied kunt gaan verkennen

Het streven is om aan de randen van het Fortenpark-Nieuw Wulven gebiedspoorten te ontwikkelen. Het zijn goed bereikbare locaties, waar verschillende routes starten, voldoende ruimte is om te parkeren en informatie te vinden is over het gebied. Gecombineerd met een functie zoals Wereld van Weelde worden het aantrekkelijke plekken voor vermaak en verblijf.

Aan de Mereveldseweg liggen kansen voor het ontwikkelen van een nieuwe entree of gebiedspoort. Dit vergroot de toegankelijkheid van het Fortenpark en verankert het gebied nog meer in de omgeving. Op korte termijn streven we naar een fietsenstalling en maximaal 12 parkeerplaatsen, met mogelijkheden om te rusten, een informatiepaneel en nieuwe wandelroutes door het veld richting Castellum Fectio en langs het spoor richting Nieuw Wulven.

Referentie gebiedsentree bij Boerderij de Woerd, Ressen

Referentie speels informatiebord nabij de parkeerplaats

Uitgangspunten

Koester en benut kwaliteiten van de locatie

Verbeter toegankelijkheid van gebied door ontwikkelen poort voor fietsers en wandelaars

Mogelijke koppeling boerderij Nieuw Slagmaat voor aanvullend programma

Stimuleer ook andere agrariërs in het gebied om hun boerenbedrijf te verbreden en mogelijk te koppelen aan recreatieve functies

6. Een toekomstbestendige Marsdijk

Verduurzamen met behoud van cultuurhistorische waarde

De Marsdijk, even ten zuiden van Castellum Fectio en Fort bij Vechten, is één van de belangrijkste fiets- en wandelroutes door het Fortenpark-Nieuw Wulven. Het verbindt het gebied met de andere delen van het Kromme Rijn Linie Landschapspark. De dijk heeft bovendien een grote cultuurhistorische waarde als onderdeel van de hoofdweerstandslijn. Het profiel van de dijk is echter smal, zeker wanneer er ook auto's, vrachtwagens of landbouwvoertuigen moeten passeren. Daarnaast zijn de grauwe abelen die de dijk begeleiden bijna aan het einde van hun levensduur. Naar verwachting hebben de bomen nog 5-10 jaar voordat ze grotere gebreken gaan vertonen. Het mobiliteitsonderzoek (zie project 1. p. 47) moet uitwijzen of het huidige profiel van de dijk toereikend is voor het huidige en toekomstige gebruik. Daarnaast moet er een plan worden gemaakt voor het duurzaam vervangen van de bomen. We zetten in op meerdere soorten en diversere structuurniveaus. Dit vergroot de ecologische waarde en maakt de laan robuuster tegen bijvoorbeeld plagen of ziektes.

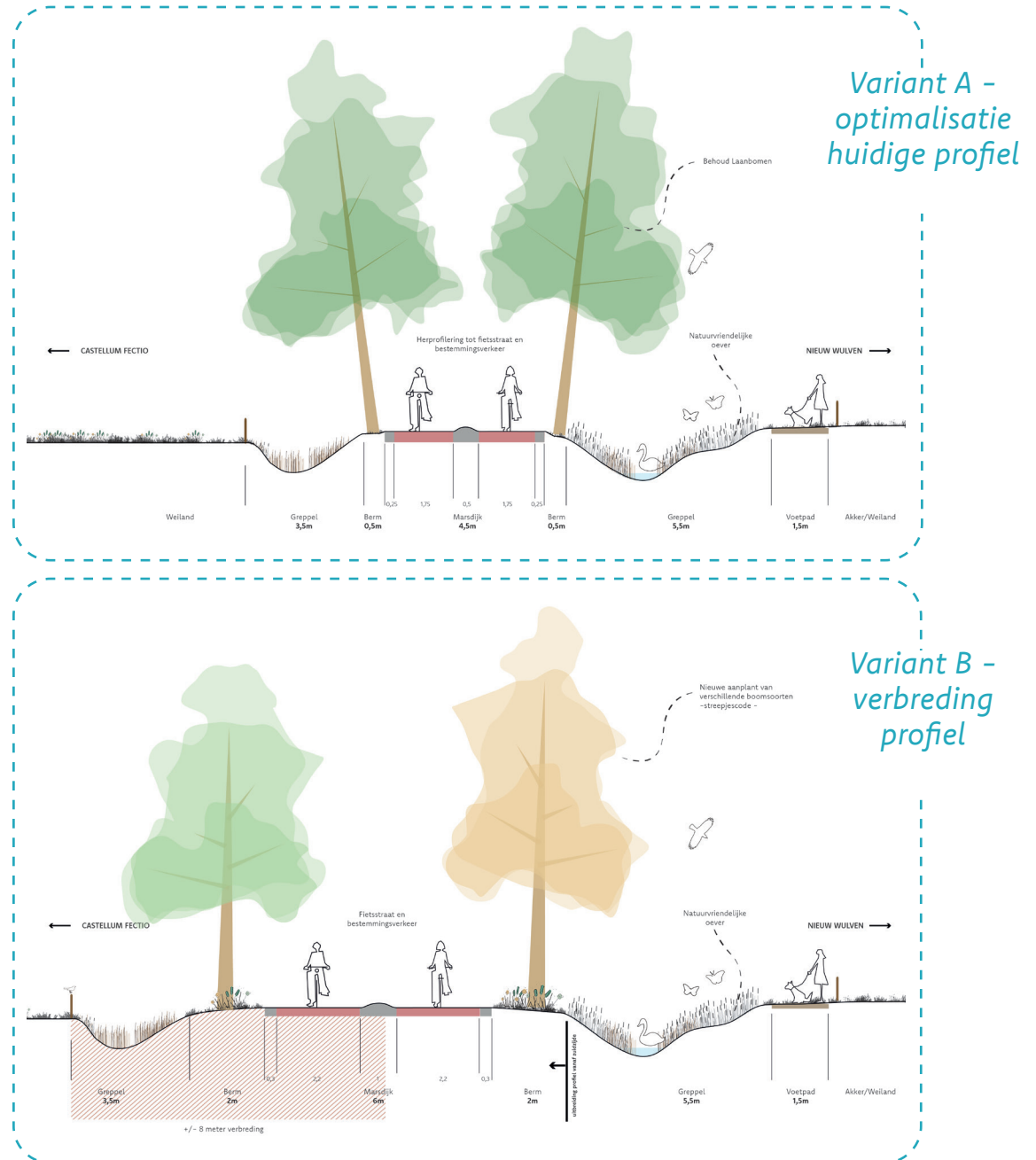

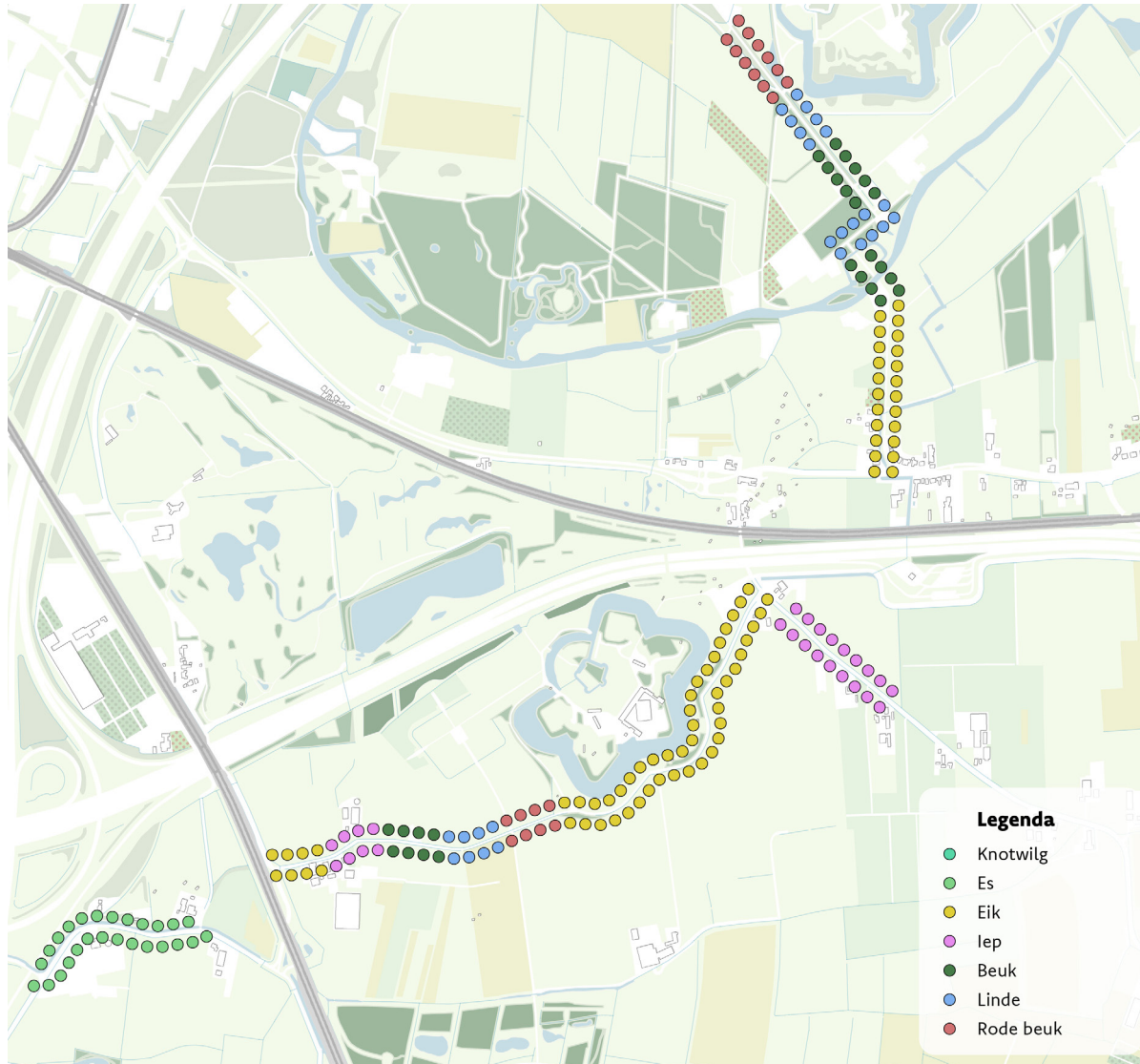
Karakteristieke beeld van de Marsdijk als smalle, kronkelende weg

We hebben daarom twee varianten geschetst:

- Variant A - Optimalisatie gaat uit van de huidige erfgrenzen en doet aanbevelingen voor verbeteringen binnen deze contour.
- Variant B - Verbreden doet een voorstel voor een verbreding van het profiel, wanneer dit noodzakelijk blijkt uit de resultaten van het mobiliteitsonderzoek.

Voor beide varianten geldt behoud van het historische karakter van de dijk: een smalle kronkelende lijn met een ritmisch silhouet. Voor een robuustere laanbeplanting stellen we in beide varianten voor om te werken met een zogenaamde 'streepjescode': korte blokken van dezelfde boomsoorten aan weerszijden van de weg. In variant A is de ruimte beperkt, wat om zorgvuldigheid vraagt bij zowel aanplant als nazorg. Elk blok wordt als zelfstandige eenheid beheerd: bij ziekte of stormschade kan een enkel blok worden vervangen zonder het ritme te doorbreken. Door de blokstructuur ontstaat ook een planningseenheid voor onderhoud en monitoring. De gekozen soorten zijn bomen die ook elders langs de Hoofdweerstandslijn voorkomen – (*resistente*) iepen, eiken, linden en abelen – zodat de Marsdijk herkenbaar blijft als onderdeel van het grotere geheel.

Een streepjescode van bomen langs de hoofdweerstandslijn

Uitgangspunten

Behoud van historisch karakter van de Marsdijk als smalle, kronkelende lijn met ritmisch silhouet

Zet in op aantrekkelijk en toekomstbestendig profiel voor fietsers en wandelaars, met robuuste beplanting

Belang van Marsdijk als doorlopende route in Kromme Rijn Linie Landschapspark

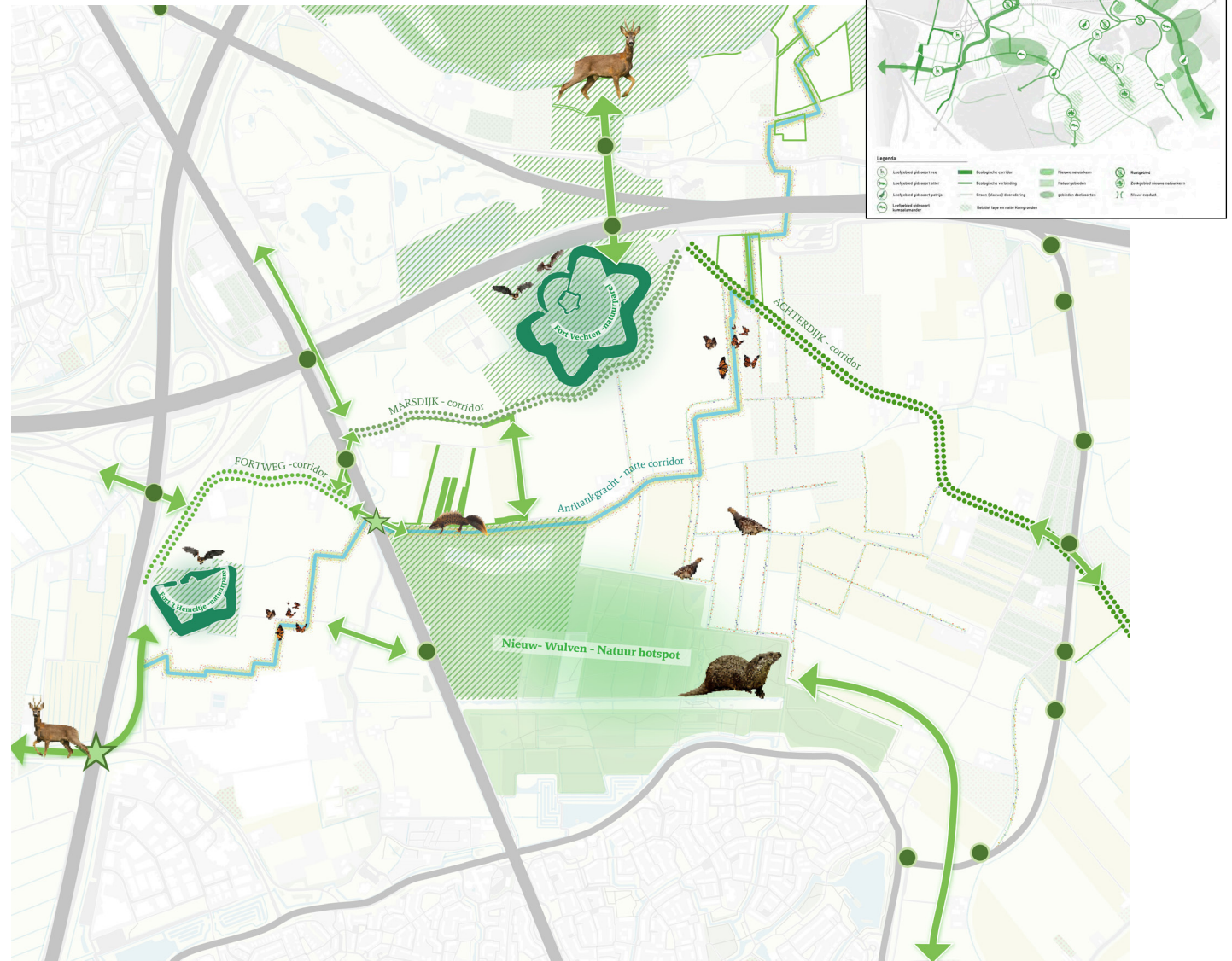

Enthousiasmeer en betrek grondeigenaren grenzend aan de Marsdijk om mee te werken aan de toekomstbestendige dijk

7. Groenblauwe dooradering

Streven naar Basiskwaliteit Natuur

Het Natuur Netwerk Nederland in dit gebied is goed als afgerond, alleen het perceel tussen de Koningsweg en Oud Rhijnauwen moet nog ingericht worden. Toch liggen er nog diverse opgaven dan wel kansen voor het vergroten van de natuurwaarden. Zo maakt realisatie van een groenblauwe dooradering de omliggende natuurgebieden robuuster en draagt het bij aan de Basiskwaliteit Natuur. In de Landschapswijzer zijn hiervoor diverse voorbeelden uitgewerkt (<https://www.landschaperfgoedutrecht.nl/media/5478/de-interactieve-landschapswijzer.pdf>). Dit biedt ook kansen voor nieuwe struin- en klompenpaden. De komende periode wordt er een gebiedsscan gemaakt voor een pilot Basiskwaliteit Natuur.

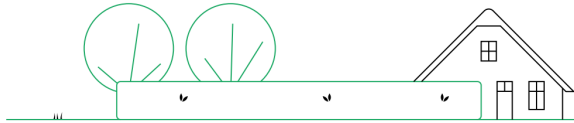

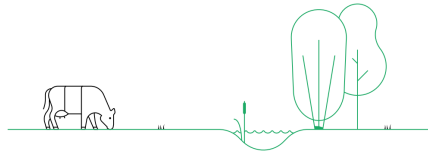
Bekijk hier de
Landschapswijzer

Landschapselementen uit de Landschapswijzer

Knip- of Scheerheg (soorten als haagbeuk, meidoorn, veldesoorn)

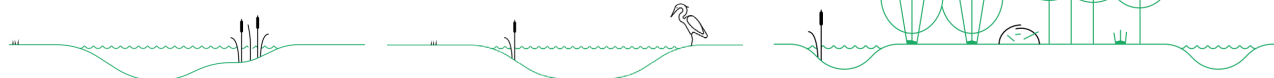

Houtsingel (soorten als lijsterbes, meidoorn, grauwe wilg, es, zwarte els)

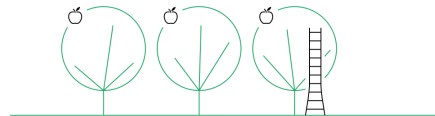

Natuurvriendelijke oever

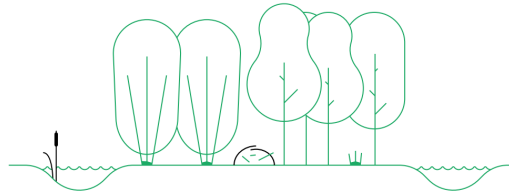
Poel/ klein water

Hoogstamboomgaard

Hakhoutbosje (natte grond: zwarte els, wilg -
droge grond: zomereik, berk)

Uitgangspunt 4: Vlakvormige houtige Kleine landschapselementen (KLE) werden voor militair gebruik rondom de forten aangelegd. Denk aan hakhoutbosjes, wilgengrienden en boomweides. Ook boeren konden in vreedstijd vlakvormige KLE laten staan. Wel diende houtige beplanting snel gekapt te kunnen worden in tijden van oorlogsdreiging.

Uitgangspunt 5: Hoogstam fruitboomgaarden kunnen aangeplant worden op locaties waar deze historisch ook aanwezig of voorstelbaar waren.

(uit Handreiking houtige kleine landschapselementen in het UNESCO Werelderfgoed de Hollandse Waterlinies, provincie Utrecht, 2025)

Nieuwe Natuur bij Landgoed Vrederijk
(Handreiking landschapselementen, 2025)

Uitgangspunten

Versterk bijzondere natuurwaarden zoals de Forten als hotspot voor vleermuizen, de laanstructuren als lijnen in het groennetwerk en het bos van Nieuw Wulven

Verbeter bestaande verbindingzones voeg nieuwe verbindingen toe

Benut groenblauwe dooradering voor nieuwe paden langs boerenbelevissen

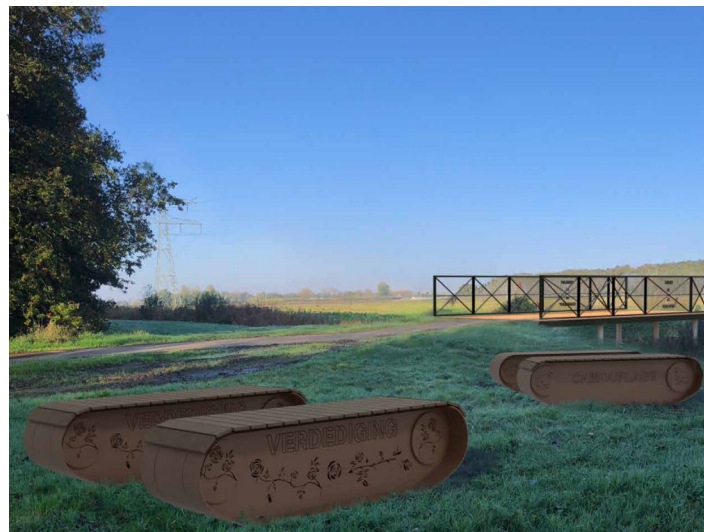
Enthousiasmeer grondeigenaren om een bijdrage te leveren aan groenblauwe dooradering op hun terrein

8. Beleving Tankgrachtbrug

Onderdeel van de Tijdlijn

In 2024 heeft bureau Parklaan een ontwerp gemaakt voor een nieuwe Tankgrachtbrug. Het doel van het project is het zichtbaar en beleefbaar maken van de tankgracht. De brug markeert de kruising met de Anti-tankgracht, deze maakte onderdeel uit van de verdedigingslinie in WO I (en WO II). Daarmee markeert het ook een van de vele tijdslagen die in het Fortenpark te beleven zijn en kan het worden meegenomen in het ontwerp van de Tijdlijn (zie project 3).

Visualisatie van Tankgrachtbrug en rustpunt bij entree Fortenpark (Buro Parklaan)

Uitgangspunten

Versterk de historisch waardevolle lijn door het landschap, met kenmerkende profiel

De Anti-tankgracht kan net als de hoofdweerstandslinje een belangrijke verbinding vormen tussen verschillende deelgebieden in het Kromme Rijn Linie Landschapspark

Neem ook Fort 't Hemeltje mee

Benut de watergang voor bijvoorbeeld groenblauwe dooradering

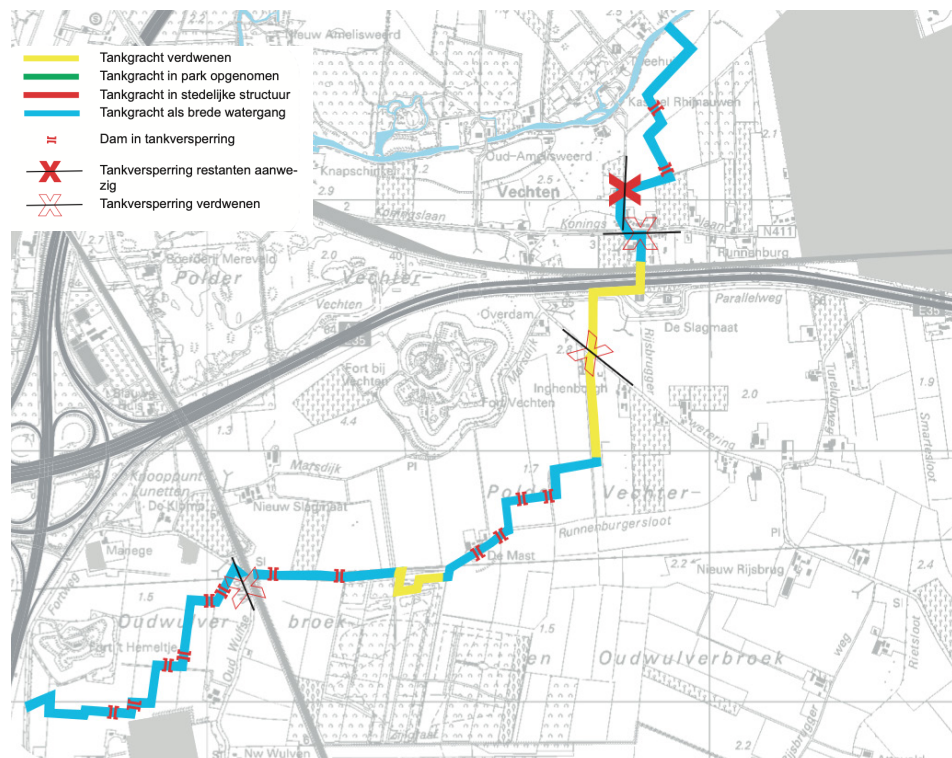
Welkom
U bent van harte welkom op het gebied van de
Natuurmonumenten. Het gebied is van groot belang voor de
natuur en de recreatie. Het gebied is openbaar toegankelijk.
Het gebied is van groot belang voor de natuur en de recreatie.
Het gebied is openbaar toegankelijk.

Graag NIET in de wet me
dan blijven onze koeien
vrij van de wet me
dan blijven onze koeien
vrij van de wet me
dan blijven onze koeien

Doorkijk naar de toekomst

9. Herstel Anti-tankgracht

Dit project draait om het beleefbaar maken van de anti-tankgracht. Het gaat om het gedeelte tussen Fort 't Hemeltje, Nieuw Wulven richting Amelisweerd, en verder naar De Bilt. Door het terugbrengen van de watergang waar deze verdwenen is, het toevoegen van een struinpad en natuurvriendelijke oevers wordt de Anti-tankgracht beleefbaar en daarmee wordt de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het Fortenpark-Nieuw Wulven vergroot. Wellicht dat de waterbeschikbaarheid voor de toekomst een aanvullende beweegreden kan zijn om hierin te investeren.

Inventarisatie door Parklaan met nog bestaande en verdwenen onderdelen van de Antitankgracht

10. Verdichten fiets- en wandelnetwerk

Los van de uitkomsten van het mobiliteitsonderzoek zijn de mogelijkheden voor nieuwe verbindingen voor wandelaars en fietsers door het agrarisch middengebied voor de korte termijn zeer beperkt. Vandaar dat eventuele verdichting van het netwerk, bijvoorbeeld door een nieuwe verbinding tussen de Achterdijk en Nieuw Wulven, naar de lange termijn is geschoven. Daar horen ook de realisatie van langere afstandswandelingen bij, zoals langs de Antitankgracht richting Amelisweerd en van Fort Vechten richting de geplande woningbouwlocatie Kersenweide bij Odiijk over het Raaphofsepad.

11. Parkmeubilair Kromme Rijn Linie Landschapspark

Bij een landschapspark hoort een eigen parkmeubilair. Het versterkt de herkenbaarheid van de groene uitloopgebied. Het alom aanwezige erfgoed biedt veel aanknopingspunten.

Referentie struinroute Bert Bospad

12. Ontwikkelen buitenpoorten

De bereikbaarheid van Fortenpark-Nieuw Wulven met het openbaar vervoer is zeer beperkt. Net buiten het plangebied zijn haltes te vinden op de Koningsweg, ter hoogte van restaurant Vroeg. De Rondweg bij Houten biedt de meest directe mogelijkheden, met bijvoorbeeld een halte bij gebiedspoort Wereld van Weelde. Wel liggen er drie stations in directe nabijheid: Lunetten, Bunnik en Houten. Deze zouden kunnen worden doorontwikkeld tot zogenaamde buitenpoorten. Daarbij moet gekeken worden naar de bereikbaarheid van het gehele Kromme Rijn Linie Landschapspark als ook de samenhang met NP Utrechtse Heuvelrug. In het Handboek Buitenpoorten staat omschreven waar een buitenpoort uit bestaat en hoe een station volgens een stappenplan ontwikkeld kan worden (<https://www.buitenpoorten.nl/handboekbuitenpoorten.pdf>).

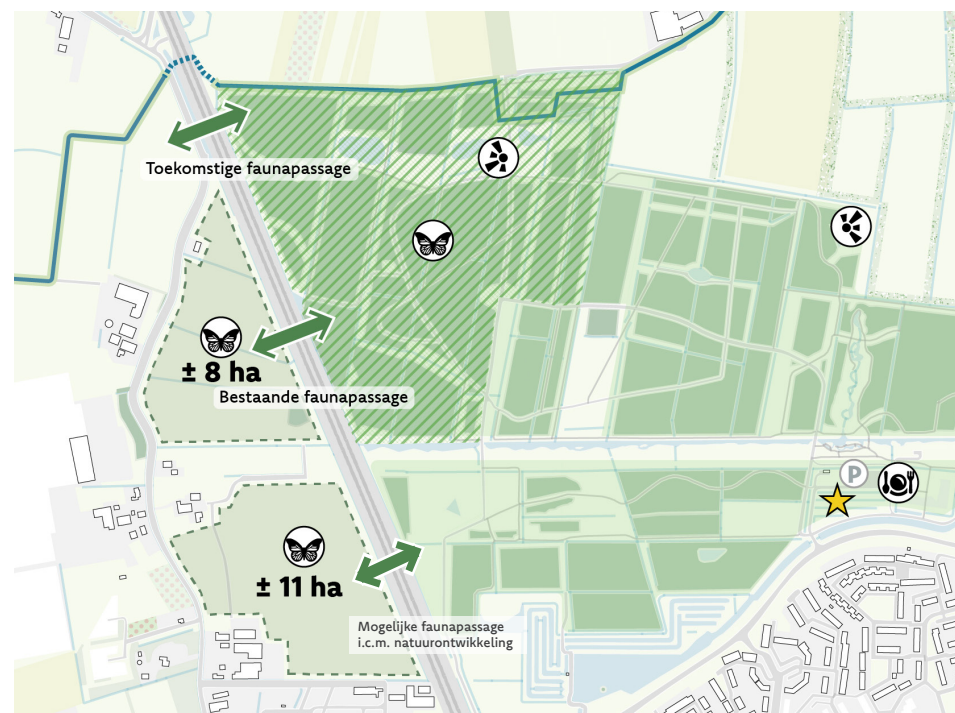
Buitenpoorten zijn stations die tussen stad en land in liggen en zo zijn ingericht dat mensen makkelijk hun weg vinden naar de natuur. Het station in de regio krijgt er met Buitenpoorten een belangrijke functie bij. Het zorgt er niet alleen voor dat de inwoners naar school of werk kunnen reizen, maar ook dat natuurliefhebbers kunnen genieten van uiteenlopende, verrassende landschappen. In eigen land, niet ver van huis en duurzaam met het openbaar vervoer.

(uit Handboek Buitenpoorten, Provincie Noord-Holland, 2020)

13. Natuurontwikkeling ten westen van het spoor

Het gebied ten westen van het spoor, nu buiten het plangebied, is niet zozeer kansrijk voor bos, maar zou op termijn wellicht wel als natte natuur kunnen worden ontwikkeld. Hier spelen al initiatieven. Hiermee springt Nieuw Wulven als het ware over het spoor.

Potentiële locaties voor natuurontwikkeling

Colofon

De rapportage 'Fortenpark Nieuw-Wulven' is in opdracht van de provincie Utrecht opgesteld door LOF Landschapsarchitecten in samenwerking met Van Reden Advies.

Datum: juli 2026

Projectnummer 558

LOF Landschapsarchitecten
Doelenstraat 32
3512 XJ Utrecht
www.loflandschap.nl